

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Mezinárodní sociální a humanitární práce

Andrea Blažková

*Motivace a očekávání sponzorů projektu Adopce na
dálku[®] kmene Kathkari
Bakalářská práce*

vedoucí práce: Mgr. Dita Palaščíková

2013

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 20. 3. 2013

.....
Andrea Blažková

Ráda bych poděkovala Mgr. Ditě Palaščákové za její čas a obohacující připomínky při vedení mé práce. Poděkování patří také mým nejbližším, kteří mě při psaní práce podporovali. Zároveň děkuji respondentům, kteří se ochotně zúčastnili mého výzkumu.

Obsah

ÚVOD	6
1 ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE	8
2 ADOPCE NA DÁLKU	10
2.1 Historie	10
2.2 Pozitivní dopady adopce na dálku.....	12
2.2.1 Financování	12
2.2.2 Vztah sponzora a sponzorovaného dítěte.....	13
2.2.3 Dopad na sponzorované dítě	13
2.2.4 Dopad v zemích poskytujících pomoc	14
2.3 Negativní dopady adopce na dálku	14
2.3.1 Financování	14
2.3.2 Dopady na děti.....	15
2.3.3 Dopad na komunitu a rodinu	15
2.3.4 Neměřitelné cíle organizací.....	16
2.3.5 Komu projekt slouží?	17
3 ADOPCE NA DÁLKU V ČESKÉ REPUBLICE	18
4 PROJEKT ADOPCE NA DÁLKU® KATHKARI	19
4.1 Kathkari.....	19
4.1.1 Vzdělání kmene	19
4.2 Adopce na dálku®	20
4.2.1 Role subjektů realizujících projekt Adopce na dálku®	20
4.2.2 Pravidla a podmínky Adopce na dálku® Kathkari.....	21
4.2.3 Finance	22
5 MOTIVACE	24
5.1 Definice motivace	24
5.2 Motivy	25
5.3 Motivační systém	25
6 MOTIVY PROSOCIÁLNÍHO CHOVÁNÍ	27
6.1 Motiv egoismu.....	27
6.2 Motiv společenské odpovědnosti a norem.....	28
6.3 Motiv hodnot.....	29
6.4 Motiv empatie	29
6.5 Evoluční/biologický motiv	29
6.6 Motiv lidskosti.....	30
6.7 Motiv křesťanství	30
7 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	32
7.1 Cíl výzkumu	32

7.1.1	Dílčí výzkumné otázky	32
7.2	Metoda a strategie výzkumu	33
7.3	Zpracování dat.....	33
7.4	Výběr vzorku	34
7.5	Realizace výzkumu	34
8	INTERPRETACE DAT	36
8.1	Jaký význam přikládají sponzoři projektu Adopce na dálku[®] Kathkari?	36
8.1.1	Projekt má význam	36
8.1.2	Pochybnosti o významu projektu.....	37
8.1.3	Dílčí závěr	38
8.2	Co motivuje sponzory ke sponzorování projektu Adopce na dálku[®] Kathkari?.....	38
8.2.1	Motivy bezprostředně spojené s projektem Adopce na dálku [®] Kathkari	38
8.2.2	Motivy nevázané na konkrétní projekt Adopce na dálku [®] Kathkari	41
8.2.3	Vývoj motivace.....	45
8.2.4	Dílčí závěr	46
8.3	Co očekávají sponzoři od projektu Adopce na dálku[®] Kathkari ve smyslu dopadů na komunitu?	48
8.3.1	Pozitivní dopady na dítě a komunitu	48
8.3.2	Negativní dopady na dítě a komunitu	52
8.3.3	Dílčí závěr	55
8.4	Jak sponzoři hodnotí fungování projektu Adopce na dálku[®] Kathkari?	56
8.4.1	Pozitiva projektu	56
8.4.2	Negativa projektu.....	57
8.4.3	Doporučení respondentů	58
8.4.4	Dílčí závěr	60
8.5	Diskuze	60
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM ZDROJŮ A LITERATURY	65
	SEZNAM PŘÍLOH	69
	Příloha č. 1 – Pravidla a podmínky projektu Adopce na dálku[®]	70
	Příloha č. 2 – Scénář rozhovoru.....	88

Úvod

Ve druhém ročníku mého studia na CARITAS Vyšší odborné škole sociální Olomouc (dále pouze CARITAS – VOŠs Olomouc) jsem absolvovala tříměsíční praxi v Indii. Část mé praxe se uskutečnila v organizaci Bethany Society, ve které jsem se setkala s fungování českého projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari. Kathkari je jeden z vyloučených kmenů Indie. Finanční podpora z České republiky umožňuje dětem z tohoto kmene studovat na kvalitní soukromé škole Bethánských sester. Tato přímá zkušenost s realizací projektu mě vedla k napsání této práce.

Skrze projekt Adopce na dálku[®] je chudým dětem poskytováno vzdělání formou úhrady školného a dalších nákladů spojených se studiem. Část finanční podpory jde také na rozvoj komunity. Tato forma pomoci využívá strategií mezinárodní sociální práce a řadí se do oblasti rozvojové spolupráce. Jelikož v naší společnosti existuje mnoho podobných projektů zaměřených na sponzorování dětí z rozvojového světa, ve své práci se budu věnovat motivaci a očekávání sponzorů zapojených se do projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari. Symbolickým cílem práce je přispět k nalezení většího množství sponzorů pro kathkarské děti. Díky znalosti motivů a očekávání sponzorů se budou moci identifikovat příležitosti a problémy spojené s realizací projektu. Práce by měla také přinést informace o potřebách sponzorů a poskytnout zpětnou vazbu managementu projektu. Poznávací cíl je zaměřen na popis motivace sponzorů vedoucí k podpoře projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari. Budu se snažit porozumět jednotlivým motivům sponzorů a očekáváním vztahujícím se k dopadům na komunitu a k fungování projektu. Získané výsledky výzkumu bude moci využít CARITAS-VOŠs Olomouc při realizaci projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari.

V práci nejprve nastíním specifika projektů adopcí na dálku. Zařadím adopci na dálku do kontextu rozvojové spolupráce. K tomuto využití dnes velmi diskutovaný lidsko-právní přístup. V návaznosti na toto zařazení popíši projekty adopcí na dálku. Zaměřím se na jejich charakteristiku a uvedu výhody a nevýhody této formy rozvojové spolupráce. V další kapitole své práce přiblížím čtenáři konkrétní projekt Adopce na dálku[®] kmene Kathkari. K lepšímu pochopení problematiky kmene uvedu i krátké vysvětlení jeho životních podmínek. Dále se ve své práci zaměřím na motivaci a na jednotlivé motivy, které mohou vést člověka k poskytování pomoci.

K dosažení cíle práce využiji kvalitativní výzkum, který budu realizovat mezi sponzory dětí projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari. Můj výzkum se zaměří na porozumění jednotlivým motivům vedoucím k pomoci skrze projekt Adopce na dálku[®] kmene Kathkari. V diskuzi odpovím na svou výzkumnou otázku a uvedu doporučení pro projekt Adopce na dálku[®] kmene Kathkari.

K problematice dopadů pomoci projektů adopcí na dálku existuje malé množství literatury (Wydick, Rutledge, Glewwe, 2010, s. 3). K napsání kapitoly o adopcích na dálku využiji především anglické zdroje. Podobně tomu bude i u popisu kmene Kathkari. Ke zbylým kapitolám práce využiji českou literaturu.

1 Rozvojová spolupráce

V první kapitole bych ráda uvedla projekty adopcí na dálku do kontextu rozvojové spolupráce. Tuto kapitolu do své práce zařazuji kvůli lepšímu pochopení kontextu a významu projektu. Tento oddíl se může uchopit z mnoha stran – přes historii po definování pojmů rozvojové spolupráce. K pochopení role adopce na dálku jsem zvolila cestu skrze jednotlivá práva každého člověka. Důvodem je aktuálnost tématu lidsko-právního přístupu na poli mezinárodní pomoci.

V dnešní době se často mluví o lidsko-právním přístupu k rozvoji. Organizace spojených národů (dále pouze OSN) definuje tento přístup jako proces lidského rozvoje založeného na mezinárodních standardech lidských práv a na jejich podpoře a ochraně. Tento přístup staví na komunitním rozvoji s důrazem na lidská práva jednotlivců. Dále pomáhá analyzovat příčiny chudoby, zvyšovat samostatnost a spoluúčast jednotlivce (Plan International, 2008a, s. 2).

Mezi základní lidská práva patří vzdělání. Vzdělání je důležité pro rozvoj celých společností, pro snižování chudoby a zvyšování schopností (Tožička, Stojanov, 2009, s. 15). Ve Všeobecné deklaraci lidských práv se ve článku 26 píše: „Každý má právo na vzdělání. Vzdělání nechť je bezplatné, alespoň v počátečních a základních stupních. Základní vzdělání je povinné.“ Dále pak: „Vzdělání má směřovat k plnému rozvoji lidské osobnosti a k posílení úcty k lidským právům a základním svobodám.“ (Všeobecná deklarace lidských práv). Taktéž v Deklaraci práv dítěte je v zásadě 7 uveden nárok na bezplatné a povinné základní vzdělání (Deklarace práv dítěte).

Podobně vyzdvihla myšlenku základního vzdělání pro všechny Miléniová deklarace OSN. Ta se snaží o stanovení a dosažení základních potřeb všech obyvatel planety. Do praxe se tyto potřeby promítly skrze Rozvojové cíle tisíciletí (Horký, 2006, s. 10). Druhý z těchto cílů se snaží dosáhnout základního vzdělání pro všechny. K dosažení tohoto cíle se zavázaly všechny členské státy OSN (Tožička, Stojanov, 2009, s. 7).

Přestože právo na základní vzdělání je deklarováno, v roce 2005 nemělo přístup ke vzdělání okolo 72 milionů dětí. Přibližně 57% z nich tvořily dívky. Hlavními bariérami ve vzdělávání dívek jsou předsudky. Dále pak vysoké poplatky spojené se studiem, dětská práce a vzdálenost škol od míst, kde děti bydlí (Tožička, Stojanov,

2009, s. 15–16). Všechny tyto příčiny jsou spojeny s podmínkami extrémní chudoby. Extrémní chudoba znemožňuje jakýkoli osobní růst a šanci na uplatnění. Chudoba je často spojena se sociálně-ekonomickou zaostalostí rozvojových zemí. Neexistuje jednotné stanovisko o příčinách zaostalosti rozvojových zemí. Někteří autoři tvrdí, že je tato situace způsobená dřívějším kolonialismem a dnešním neokolonialismem¹. Podle jiných autorů je tato situace zapříčiněna neschopností rozvojových zemí uskutečnit sociálně-ekonomický rozvoj. Oba názory se shodují v tom, že svou sociálně-ekonomickou zaostalost nejsou nejchudší obyvatelé schopni překonat sami. K překonání je třeba pomoc celé lidské civilizace (Jeniček, Foltýn, 2010, s. 35–36). Podobně také Šimon Pánek v knize Globální problémy a rozvojová spolupráce zmiňuje „Svět už dnes nelze rozdělit a každý z nás nese díl odpovědnosti za jeho budoucí podobu.“ (Hokrová, Táborská, 2008, s. 11).

Právě nerozlučitelnost dnešního globálního světa a spoluodpovědnost všech obyvatel planety je důvodem, proč bychom se i my v západním světě měli zabývat situací dětí a komunit v rozvojovém světě. I česká vláda deklarovala základní právo na vzdělání všech dětí a spolu s ostatními vládami by se měla snažit o naplnění Rozvojových cílů tisíciletí. Vedle státům realizované zahraniční pomoci mají důležitou roli i nevládní neziskové organizace, které v zahraničí pracují hlavně na poli rozvojové spolupráce, rozvojové výchovy a humanitární pomoci (Hokrová, Táborská, 2008, s. 135).

Myslím si, že jednou z možností, jak pomoci rozvojovému světu ve zvýšení přístupu ke vzdělání a tím naplnění práv každého člověka jsou právě projekty adopcí na dálku. Tyto projekty jsou realizovány skrze různé české nebo zahraniční neziskové organizace. V další kapitole své práce objasním, jak fungují tyto projekty a jaké s sebou nesou možné pozitivní a negativní dopady. Tyto informace budu konfrontovat s výsledky mého výzkumu.

¹ Je to neformální ovládnutí států, které přestože jsou nezávislé, podléhají ekonomické a politické kontrole mocných států světa. Existují různé formy vnější kontroly. Příkladem je závislost na zahraničním kapitálu nebo ovládnutí tržních komodit zahraničními korporacemi (Dušková, 2011, s. 175).

2 Adopce na dálku

Pro domácnosti z bohatých zemí představují mezinárodní projekty adopcí na dálku nejlepší možnost, jak se zapojit do pomoci chudým v rozvojovém světě. Projekty zahrnují měsíční finanční příspěvky, které jsou využity buď přímo na vzdělání, jídlo a zdravotnické výdaje dítěte, nebo na podporu projektů a programů, kterých se dítě účastní (Wydick, Rutledge, Chu, 2009, s. 1). Rozhodne-li se jedinec pomoc skrze projekty adopcí na dálku, může si vybrat, z jaké země bude jeho budoucí sponzorované dítě pocházet a jaké bude mít pohlaví. Jedinec může zároveň vybírat mezi různými organizacemi, které tento projekt realizují. Každá z nich používá jiné přístupy k poskytování pomoci a má jiné podmínky pro sponzory² (Wroe, Doney, 2003, s. 86). Některé dovolují korespondovat si s dítětem a vyměňovat si s ním fotografie. Jiné podporují posílání dárků na narozeniny dítěte nebo na Vánoce. Některé dokonce schvalují návštěvu sponzora v domově dítěte. Většinou tento sponzorský vztah trvá do té doby, než dítě dosáhne určitého věku nebo určité úrovně soběstačnosti (Wydick, Rutledge, Chu, 2009, s. 1).

Je odhadováno, že celosvětový počet dětí zapojených do adopcí na dálku je 8,36 miliónů. Většina velkých organizací zprostředkovávajících tento druh sponzorství sídlí ve Spojených státech amerických nebo v Evropě. Průměrný měsíční finanční příspěvek plynoucí od sponzorů na jedno sponzorované dítě je přibližně 30 dolarů³ (Wydick, Rutledge, Glewwe, 2010, s. 1–2).

2.1 Historie

Tato kapitola je důležitá pro bližší pochopení problematiky adopcí na dálku. V průběhu historie lze sledovat, jak projekt ve svém vývoji reaguje na objevující se negativní dopady.

Projekt adopce na dálku zaznamenal prudký růst a vývoj v období 50., 60., 70. let 20. století. V té době si začaly bohatší části světa všimnout situace chudých dětí

² Ve své práci budu používat pro pojmenování jedince, který se rozhodl zapojit do projektu adopce na dálku, slovo „sponzor“. Toto slovo jsem zvolila z anglického překladu Child sponsorship.

³ 30 dolarů je 586 korun českých. 1 dolar ke dni 16.3.2013: 19,5 českých korun (Česká národní banka, 2013).

v rozvojových zemích. Vývoj přístupu k pomoci v projektech adopcí na dálku je velmi podobný jako vývoj rozvojové spolupráce. V počátcích byly projekty založeny na charitativním přístupu, který poskytoval přímé dary pro děti a jejich rodiny. Během 70. let se začala používat praxe komunitního rozvoje, která omezila přímé dary pro jednotlivé děti (Plan International, 2008a, s. 1–2). Komunitní rozvoj je založen na svépomoci a soběstačnosti komunity. Snaží se o budování kapacit a využívání prostředků komunity k jejímu rozvoji. (Cox, Pawar, 2006, s. 99–100). Tento přístup se osvědčil jako lépe fungující, a proto se v následujících sedmdesátých a osmdesátých letech hodně organizací poskytující adopci na dálku zaměřilo na přizpůsobování své práce k potřebám komunity. Později, na začátku 21. století, začal nabírat na síle výše popsaný lidsko-právní přístup k rozvoji (Plan International, 2008a, s. 1–2).

V roce 2002 se vyvinul nový přístup „Středem komunitního rozvoje je dítě“ (Child Centered Community Development, dále pouze CCCD). Přístup zapojuje všechny děti v komunitě bez ohledu na jejich sponzorský status. Zavedení tohoto přístupu znamená omezení přímých výhod pro sponzorované děti. Tento přístup by měl vést k pozitivním změnám v životě celé komunity, a to zejména v oblastech infrastruktury, vzdělávání a služeb (Plan International, 2008b, s. 3–7).

Jelikož značná část projektů adopcí na dálku začínala v 80. letech, nyní vyrůstá první generace sponzorovaných dětí. Dopady pomoci na jejich míru zaměstnanosti, typy zaměstnání a rozvoj komunity se zabývá malá část výzkumů (Wydick, Rutledge, Glewwe, 2010, s. 3). Já dále ve své práci využiji výzkumů: *Does Child Sponsorship Work? Evidence from Uganda using a Regression Discontinuity Design* (Wydick, Rutledge, Chu, 2009); *Do International Child Sponsorship Programs Work? Evidence from Six Countries Using a Regression Discontinuity Design*; *Do International Child Sponsorship Programs Work? Evidence from Six Countries Using a Regression Discontinuity Design* (Wydick, Rutledge, Glewwe, 2010); *Do International Child Sponsorship Programs Work? A Six-Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes* (Wydick, Rutledge, Glewwe, 2011) a výzkumů organizace Plan International.

Jak je již znatelné z popisu vývoje adopcí na dálku, je velmi těžké nalézt správný způsob pomoci chudým komunitám. V názorech na to, zda je přístup pomoci skrze adopci na dálku dobrým řešením pro chudé, se rozcházejí samotní profesionálové pracující na poli rozvojové spolupráce (Wroe, Doney, 2003, s. 86). V dalších kapitolách své práce se zaměřím na pozitivní a negativní dopady projektů adopce na dálku.

2.2 Pozitivní dopady adopce na dálku

Popis pozitivních dopadů adopce na dálku je komplikovaný, protože jednotlivé výzkumy uvádějí odlišná data pokroku sponzorovaných dětí. Tato rozdílnost je způsobena rozmanitostí míst pomoci a odlišnými přístupy v práci organizací, které projekty adopce na dálku poskytují. Pokrok je závislý na aktivitách, částce peněz, délce intervence a jiných kulturních zvyklostech oblastí, ve kterých jsou projekty realizovány (Wydick, Rutledge, Glewwe, 2010, s. 26).

2.2.1 Financování

Prvním a nepochybně největším přínosem je fakt, že adopce na dálku je jednou z nejúspěšnějších metod pro získávání finančních prostředků na dlouhodobý mezinárodní rozvoj (Plan International, 2008a, s. 1). U ostatních rozvojových projektů často dochází k problémům s financováním. Tyto problémy jsou způsobeny nepravidelnými finančními prostředky nebo podporou pouze medializovaných katastrof. Mluví-li se v médiích pouze o ‚atraktivních‘ oblastech pomoci, pak velmi lehko dochází k tzv. zapomenutým krizím⁴ a k nevyvážené formě zahraniční pomoci. Tomuto finančnímu nevyvážení projekty adopcí na dálku předcházejí. Sponzoři poskytují peníze na sponzorované dítě až patnáct let bez ohledu na medializaci cílových zemí (Maren, 1997, s. 140).

Další výhodou oproti jiným projektům rozvojové spolupráce je fakt, že sponzoři poskytují peníze často i v období ekonomické krize. To je způsobeno především konkrétním vztahem sponzora a dítěte, který je pro finanční stabilitu projektů velmi důležitý (Wydick, Rutledge, Chu, 2009, s. 25).

Takto financované projekty jsou pružnější, stabilnější a udržitelnější než ty, které jsou financovány z jiných zdrojů. Pravidelná a široce rozšířená finanční podpora umožňuje organizacím plnit dlouhodobé závazky ke komunitám (Plan International, 2008b, s. 2).

⁴ Zapomenuté krize jsou krize, které vypadnou z povědomí veřejnosti. Především je to způsobené tím, že o nich media nepíše (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, nedatováno).

2.2.2 Vztah sponzora a sponzorovaného dítěte

Jak již bylo výše zmíněno, vztah sponzora a konkrétního dítěte má v projektu důležitou pozici (Plan International, 2008a, s. 2). Sponzoři mohou sledovat rozvoj dítěte a posoudit efektivitu jejich příspěvku (Wroe, Doney, 2003, s. 86).

Některé příklady z praxe mluví o pozitivních účincích sponzorského vztahu na motivaci dětí ke vzdělání nebo na jejich osobní vývoj. Vyplývá to z myšlenky: *„Pečuje o mě někdo z cizí země.“* Některé sponzorované děti zlepšily skrze dopisování se sponzory své psací a komunikační schopnosti. Zároveň u některých došlo k zvýšení povědomí o jiných zemích a o odlišných kulturách. Tyto výhody jsou pozorovány zejména u dětí, které si pravidelně korespondují se sponzorem, a které mají stabilní a podpůrné domácí prostředí. Počet dětí, kterým tento vztah prospívá, je malý (Plan International, 2008b, s. 6).

2.2.3 Dopad na sponzorované dítě

Výzkum Wydicka a spol. (2009, s. 13) v jižní Ugandě ukázal, že program adopce na dálku má velký dopad na oblast vzdělávání a zaměstnávání sponzorovaných dětí. Průměrně se zvýšila školní docházka oproti ostatním nesponzorovaným dětem o 2,88 roku. Jiná studie zjistila, že sponzorované děti navštěvovaly školu o 1,53 roku déle (Wydick, Rutledge, Glewwe, 2010, s. 23). Také pravděpodobnost nalezení oficiálního zaměstnání stoupla u sponzorovaných dětí z 55,1% na 72,1%. Studie dále ukazuje, že více dospělých se zkušeností projektu adopce na dálku pracuje na lepších pracovních pozicích. Finanční měsíční příjem u těchto jedinců taktéž stoupl. Je nutno podotknout, že takto pozitivních výsledků dosáhly ve skupině podporovaných dětí ty, které měly v projektu adopce na dálku zajištěné základní školní pomůcky, doučování, školní poplatky, křesťanské učení, zdravotní péči a výchovu ke zdraví (Wydick, Rutledge, Chu, 2009, s. 22–23). Úspěchy adopce na dálku ve výše zmíněných dopadech jsou úzce spojeny s očekáváním dítěte o jeho schopnostech a budoucnosti (Wydick, Rutledge, Glewwe, 2010, s. 32).

Arcidiecézní charita Praha (dále pouze ADCH) uvádí, že v Ugandě je zvykem při získání placeného příjmu podporovat sourozence. Tímto se může projekt odrazit i v dopadu na komunitu a rozvoj ostatních dětí (Kopřivová, 2009, s. 27).

Studie Wydicka, Rutledga a Glewwa (2010, s. 23) zjistila další pozitivní dopady adopcí na dálku. Sňatky byly uzavírány o 0,65 roku později a snaha o posílání finančních prostředků rodině vzrostla o 7,3%. Také vzrostala snaha o vedení skupiny a zvýšila se elektrifikace domácností sponzorovaných dětí. Z jiného výzkumu je patrné, že vzdělání matky a otce má pozitivní vliv na vzdělávání jejich dětí (Wydick, Rutledge, Chu, 2009, s. 13).

2.2.4 Dopad v zemích poskytujících pomoc

Pozitivní dopady projektů adopcí na dálku se vyskytují i v zemích poskytujících pomoc. Jedná se především o zvýšení povědomí o problémech třetího světa, o jiných kulturách a o odlišném životním stylu (Lebeda, Lukáš, 2009, s. 19). Význam zde má konkrétní vztah sponzora a dítěte. Pro sponzora je daleko jednodušší poznávat příčiny chudoby na konkrétním příkladu jednoho dítěte než na zobecňujících datech a statistikách o třetím světě (Wroe, Doney, 2003, s. 86). Růstem informací o globálních problémech se zvyšuje ve společnosti solidarita a globální odpovědnost (Lebeda, Lukáš, 2009, s. 19).

2.3 Negativní dopady adopce na dálku

V dnešní době již nikdo nepochybuje o tom, že politika Severu může produkovat řadu škodlivých dopadů v pomoci rozvojovým zemím. Je velmi těžké určit, zda poskytovaná pomoc není pouze neefektivním řešením problémů chudých lidí (Lebeda, Lukáš, 2009, s. 19). Nyní se pokusím nastínit několik negativních dopadů projektů adopcí na dálku.

2.3.1 Financování

Přestože má adopce na dálku pozitiva ve stálých a předvídatelných finančních zdrojích, nese s sebou značně velké náklady na administrativu. Millerův report⁵ o sponzorství uvádí, že skutečná částka, která se dostane k dítěti, je nedostatečná (Maren, 1997, s. 144).

⁵ Shelby Miller napsala vnitřní zprávu pro organizaci Save the Children (Maren, 1997, s. 143).

Vysoké administrativní náklady jsou zapříčiněny korespondencí mezi sponzory a dětmi, sledováním kvality prováděných aktivit a jinými administrativními úkony (Plan International, 2008b, s. 12). Administrativní náklady se zvyšují, protože každý dopis od sponzorů a dětí musí být otevřen a zkontrolován. Organizace kontrolují, zda sponzoři nepiší něco, co by mohlo děti uvést do rozpaků. Dále je kontrolováno, zda se děti neptají na automobily a jiné záležitosti z životního standardu sponzora. Často dochází k situaci, kdy musí být dopis přepsán. To zvyšuje náklady, protože dopis je poslán zpět sponzorovi k opravě. Náklady dále rostou překládáním dopisů, tisknutím fotografií dětí nebo doručováním balíčků od sponzorů dětem. Hlavním problémem v doručování jsou obrovské vzdálenosti mezi organizacemi a vesnicemi, kam má být balíček doručen (Maren, 1997, s. 150). Na takovéto úkony je třeba velkého množství personálu, čímž se náklady na fungování projektů opět zvyšují. (Maren, 1997, s. 144).

2.3.2 Dopady na děti

Sponzorské vztahy a vzájemná komunikace mohou mít negativní dopady na vývoj dětí. Důvodem je fakt, že pouze některé děti bývají sponzorovány. Část sponzorovaných dětí dostává dopisy a dárky od svých sponzorů. Děti, které nejsou do programu zařazeny nebo ty, které nedostávají dopisy od svých sponzorů, mohou mít nenaplněná očekávání a bývají emocionálně zklamané. Tato nerovnost může vytvářet úzkost, žárlivost a zklamání mezi dětmi a rodinami (Plan International, 2008b, s. 7).

Dalším negativním prvkem mohou být dopisy od sponzorů. Tyto dopisy dávají dětem letmý náhled na odlišný způsob života, což může způsobit jejich nespokojenost se svou vlastní životní situací (Wroe, Doney, 2003, s. 86).

2.3.3 Dopad na komunitu a rodinu

V dnešní době je velký důraz kladen nejenom na rozvoj konkrétního dítěte, ale i na rozvoj celé komunity. Realizace některých projektů může v komunitách způsobit závislost na pomoci. To může vést až ke stagnaci místních kapacit a ke snížení snahy rozvíjet místní podnikání (Lebeda, Lukáš, 2009, s. 19).

Rodiny, jejichž dítě je zapojené do projektu adopce na dálku, mohou mít pocit, že se sami neumí o své dítě postarat (Dušková, 2011, s. 421).

Děti, které získají vzdělání, mohou odejít za lepší prací do měst (Kopřivová, 2009, s. 27). Na opuštění komunity jsou navázány další problémy související s negativními dopady na komunitu zanechanou ve vesnici. Při odchodu mladých lidí do měst zůstávají ve vesnici staří lidé a děti. Tyto skupiny jsou zranitelné a jsou vystaveny možnému sociálnímu vyloučení nebo nedostatečným příjmům (Dias, 2010, s. 167–168).

Dalším negativem adopce na dálku je její zaměření. Projekty adopcí na dálku pomáhají v oblastech vzdělání, potravin a oblečení, ale nezaměřují se na další důležité oblasti, jako je válka, HIV/AIDS, mezinárodní pravidla obchodu aj., které jsou hluboce zakořeněny v příčinách chudoby. V dnešní době už je jasné, že kromě ekonomické dotace chudých obyvatel je třeba poskytovat rozvoj psychologických atributů, které povedou k omezení chápání chudoby jako bariéry. Vedle poskytování peněz do projektů adopcí na dálku by organizace měly řešit hlubší dopady chronické chudoby (Wroe, Doney, 2003, s. 86).

2.3.4 Neměřitelné cíle organizací

Cíle organizací poskytujících pomoc skrze sponzorování dětí jsou často kvantitativně neměřitelné a používají ideologické fráze (Maren, 1997, s. 141). Jako příklad definice bez měřitelných cílů může sloužit organizace Save the children: *Adopce na dálku je zvláštní druh dávání, který vytváří vztah mezi dětmi a společností. Podporuje zlepšení zdraví a blaha dětí a přináší příležitost stát se svědkem změny mladých životů v průběhu času. Díky projektu se změní dva životy – život dítěte a život sponzora* (Save the children, nedatováno). Mezi cíli organizací často chybí teoretické perspektivy, na jejichž základě budou organizace provádět a hodnotit svou práci. Neměřitelné cíle mohou ve společnosti vytvářet dojem, že organizace ví, jak jednoduše a levně změnit životy chudých dětí (Maren, 1997, s. 143–144).

Kvůli neměřitelným frázím často dochází k rozdílům mezi tím, co organizace říká a píše, a tím, co doopravdy dělá (Maren, 1997, s. 147). Jedním z takových příkladů je výběr dětí do programu adopce na dálku. Výběr dětí by měl odrážet jejich chudobu a zranitelnost. Nicméně často je přizpůsoben dostupností k lokalitě, kde dítě bydlí. Sponzorství pak není takřka přístupné pro děti, které migrují, pracují nebo nechodí do školy (Plan International, 2008b, s. 10).

2.3.5 Komu projekt slouží?

Řada projektů adopce na dálku se zaměřuje spíše na naplnění citové potřeby sponzorů než na potřeby ohrožených dětí (Plan International, 2008b, s. 7). Takové projekty se věnují viditelným programům, jako jsou Vánoce a Velikonoce nebo na jiné hmatatelné výsledky (Maren, 1997, s. 149).

Tuto problematiku zmínila ve své zprávě i Miller. Zpráva se zaměřuje na propasti mezi tím, co znamená sponzorství pro dárce a co znamená pro děti a jejich komunity. Na straně sponzorů a organizací stojí snaha transformovat dětský život, na straně sponzorované rodiny se často slibuje cokoli, jen aby rodina podepsala dohodu o zapojení dítěte do programu (Maren, 1997, s. 144). Historie ukazuje, že některé děti ani nevěděly, že byly zařazené do projektu adopce na dálku. Jiné zapojené děti se nenacházely v nouzi, která by byla hodna sponzorování (Maren, 1997, s. 150).

3 Adopce na dálku v České republice

V České republice začala projekt Adopce na dálku[®] v roce 1993 Arcidiecézní charita Praha. Svoje poslání na webových stránkách definuje takto: „...posláním je podporovat chudé děti v rozvojových zemích ve vzdělání a tím jim otevírat cestu k perspektivnější budoucnosti a radostněji prožitému dětství. Dětem, rodinám i celým komunitám pomáháme k všestrannému rozvoji, k dosažení soběstačnosti a trvale vyšší životní úrovně.“ (Arcidiecézní charita Praha, nedatováno). Některé děti zapojené do projektu ADCH jsou sirotci, jiné, přestože mají svojí rodinu, nemohou z finančních důvodů navštěvovat školu. ADCH se zaměřuje především na pomoc v Ugandě a Indii, dále poskytuje pomoc v Kongu, Zambii, Thajsku, Bělorusku, Kazachstánu a Litvě (Kopřivová, 2009, s. 26).

ADCH spolu s jednotlivými diecézními charitami má jediná ochrannou známku na název projektu Adopce na dálku[®]. Postupem času začaly i ostatní organizace v České republice rozvíjet podobnou činnost. Jejich práce je založená na stejném principu finanční podpory dětí. Jsou to například organizace jako: Občanské sdružení Humanis Afrika, které má projekt „Vaše dítě v Africe“ nebo občanské sdružení pro-Contact s projektem „Projekt adopce afrických dětí na dálku“. Jak je vidět z příkladů, řada organizací realizující podobné projekty převzala slovo ‚adopce‘ do svých názvů (Křištofová, 2006, s. 72).

4 Projekt Adopce na dálku[®] Kathkari

V této kapitole krátce popíši projekt Adopce na dálku[®] kmene Kathkari realizovaný ve spolupráci ADCH s CARITAS-VOŠs Olomouc. Přiblížím situaci kmene a nastíním pravidla a podmínky Adopce na dálku[®].

4.1 Kathkari

Kathkari se řadí mezi vyloučené kmeny Indie. Tento kmen se nachází ve státě Maharastra, v restriktech Raigad a Thane (Dias, 2010, s. 51). Kmen žije ve vesnicích, které jsou umístěny segregovaně od ostatních komunit (De Silva, 2007, s. 8). Dříve se živilo ze zdrojů lesa, ale kvůli degradaci životního prostředí a vykořisťování zbytkem indické společnosti ztratili možnost žít se tradičním způsobem obživy (Srivastava, 2005, s. 17). Jejich lidská důstojnost byla popřena britskou koloniální správou, a v dnešní indické společnosti jsou považováni za zaostalé a primitivní (Heredita, Srivastava, 1994, s. 94, 113). Dnes je mezi členy kmene rozšířená nízká míra vzdělanosti, negramotnost a vysoký stupeň podvýživy (Dias, 2010, s. 79).

Jelikož Kathkari ztratili své tradiční způsoby živobytí, musí pracovat jako denní pracovníci⁶. Mimo jiné se kmen živí sběrem dřeva nebo drobným zemědělstvím. Často také obyvatelé kmene migrují za prací do cihelen. Kvůli nepravidelným finančním zdrojům se kathkarské rodiny dostávají do začarovaného kruhu chudoby, zadluženosti a vázané práce (Dias, 2010, s. 79).

4.1.1 Vzdělání kmene

Mezi Kathkari je velmi nízká míra gramotnosti. De Silva (2007) uvádí, že gramotnost je pouze 7 – 8% mezi muži a 2,5% mezi ženami. A to i přesto, že vláda nechala v každé vesnici vystavět základní školu. Důvodů, proč děti Kathkari nechodí do státem zřízených škol, je několik. Jedním z nich je nízká kvalita vesnických škol (De Silva, 2007, s. 15 – 16). Školní budovy jsou bez infrastruktury. Školám chybí základní vybavení a učební materiály. Další překážkou ve vzdělání je špatná kvalita vyučujících (Mete, Mondal, 2012). Učitelé pocházejí často z města a mají předsudky o kathkarských

⁶ Tzn., že lidé jsou zaměstnáváni každý den na odlišnou práci.

dětech. Kvůli těmto stereotypům o kultuře kmene nedokáží dětem porozumět. Učitelé nepodporují děti ve studiích, a to vede k velmi malé motivaci ke vzdělání (De Silva, 2007, s. 15 – 16).

4.2 Adopce na dálku[®]

Projekt Adopce na dálku[®] kmene Kathkari je realizován od roku 2009 ve spolupráci ADCH s CARITAS – VOŠs Olomouc. Partnerskou organizací je indická organizace Bethany Society nacházející se v okrajové části Mumbae (CARITAS – VOŠs Olomouc, nedatováno, a).

Organizace Bethany Society Jeevanalaya v Panvelu patří mezi The Congregation of the Sisters of the Little Flower of Bethany. Tato kongregace křesťanských Bethánských sester byla založena s myšlenkou šířit evangelium mezi indické chudé komunity. (Congregation of the Sisters of the Little Flower of Bethany, nedatováno). Jejich cílem je dosáhnout plnohodnotného života pro všechny ženy, děti a mladistvé, kteří patří do některého z kmenů. Skrze svoji práci se snaží navrátit mezi chudé lidskou důstojnost a zplnomocnit je. Práci Bethánských sester v Panvelu je možné rozdělit do dvou sektorů – na soukromou školu (Bethany Convent School) a na Sociální centrum. Sestry se zaměřují především na vzdělání. Věří, že vzdělání může pomoci jedincům uvědomit si svá práva a nalézt si lepší zaměstnání (Center for social Action, 2012, s. 1).

K rozvoji vzdělanosti začaly Bethánské sestry vést Bethany Convent School, ve které poskytují kvalitní vzdělání dětem ze středních indických kast a několika vybraným kathkarským dětem. Jak již bylo výše zmíněno, státní školy ve vesnicích jsou často nekvalitní a na zaplacení soukromých škol nemají rodiče kathkarských dětí finanční prostředky. Proto začaly Bethánské sestry spolupracovat s Českou republikou skrze projekt Adopce na dálku[®] (De Silva, 2007, s. 19). Škola Bethany Convent School přijala 37 kathkarských dětí. Do projektu Adopce na dálku[®] je dále zapojeno 12 dětí, které jsou finančně podpořeny při studiu na státních školách (Sr. Celine, 2012).

4.2.1 Role subjektů realizujících projekt Adopce na dálku[®]

K vymezení úkolů, odpovědnosti a pravomocí při realizaci projektu Adopce na dálku[®] vznikla mezi CARITAS – VOŠs Olomouc a ADCH „Rámcová smlouva

o spolupráci při zajištění realizace programu Adopce na dálku[®] (dále pouze Rámcová smlouva o spolupráci). Některé základní body této smlouvy níže popíší⁷ (Rámcová smlouva o spolupráci, s. 2). Domnívám se, že právě tato spolupráce by mohla být významným motivem vedoucím k podpoře projektu.

Plná odpovědnost za realizaci programů leží na ADCH Praha. CARITAS – VOŠs Olomouc organizaci Bethany Society identifikovala a doporučila ADCH jako možnou partnerskou organizaci. Podmět pro realizaci projektu byl iniciován studenty druhých ročníků CARITAS – VOŠs Olomouc na základě jejich výpovědí a zjištěných skutečností z tříměsíční zahraniční praxe v Indii (CARITAS – VOŠs Olomouc, nedatováno, b).

Pravidla a podmínky programu Adopce na dálku[®] zabezpečuje ADCH, tzn. přijímá podklady pro registraci dárců do programu, přijímá platby, vystavuje potvrzení o poskytnutí daru pro daňové účely, koordinuje spolupráci a komunikaci s indickým partnerským střediskem. CARITAS – VOŠs Olomouc za účelem propagace projektu vytváří a spravuje informativní webové stránky. Dále komunikuje s potencionálními dárci a předává informace o pravidlech a podmínkách projektu; poskytuje informace a podklady pro registraci zájemců o podporu dítěte a předává je odpovědnému pracovníkovi ADCH Praha. Při kontaktu s veřejností je CARITAS – VOŠs Olomouc patronem projektu, tzn. zaštituje projekt Adopce na dálku[®]. Využívá dobrovolnické studentské iniciativy a vybírá studenty, kteří v rámci své studentské stáže navštíví partnerskou indickou organizaci (Rámcová smlouva o spolupráci, s. 3).

4.2.2 Pravidla a podmínky Adopce na dálku[®] Kathkari

K tomu, aby pomoc směřovaná do zahraničí byla úspěšná, je potřeba, aby sponzoři dodržovali několik pravidel. Jedna z dílčích otázek výzkumu se zabývá fungováním projektu, proto je důležité nastínit základní pravidla a podmínky. Tato pravidla zabraňují nedorozumění a minimalizují negativní dopady na sponzorované děti.

Sponzoři si mohou korespondovat s podporovaným dítětem. Každý sponzor obdrží od dítěte dva dopisy za rok. K těmto dopisům obdrží jednu roční zprávu

⁷ Příloha Rámcové smlouvy o spolupráci popisující pravidla a podmínky projektu (konkrétně strany 3–20) je uvedena v příloze č. 1.

o pokroku dítěte a jeho fotografii. Sama korespondence má svá vlastní pravidla, která mají zabránit negativním důsledkům Adopce na dálku[®]. Dárce například nesmí nabízet pomoc nad rámec projektu nebo zasílat věcné dary dítěti. Další pravidla zakazují poskytnutí adresy dětí sponzorům. K tomu, aby mohly být pravidla v korespondenci dodržována, jsou dopisy vyměňovány skrze partnerskou organizaci (CARITAS – VOŠs Olomouc, nedatováno, c). V podmínkách a pravidlech projektu Adopce na dálku[®] je uvedena informace, že některé děti nezvládají psát dopisy samostatně. Proto jim asistují sociální pracovníci. Psaní dopisů od dětí je ztíženo i faktem, že některé děti nevědí, co mají do dopisů psát (Rámcová smlouva o spolupráci – Pravidla a podmínky projektu, s. 11).

Mezi další upravenou oblast patří osobní návštěvy dárců v cílových zemích. Tyto návštěvy nejsou doporučované, protože by mohly mít na komunitu a sponzorované dítě negativní dopad. Pokud by sponzor přece jen trval na návštěvě, je možné využít organizovaných cest ADCH Praha (CARITAS – VOŠs Olomouc, nedatováno, c).

ADCH Praha také stanovuje pravidla pro ukončení spolupráce na projektu Adopce na dálku[®]. Ukončit spolupráci může jak dárce, tak samotné dítě. Při řádném ukončení školní docházky je přerušena korespondence mezi dítětem a dárce. To umožňuje dítěti se plně osamostatnit a využít své naučené dovednosti a schopnosti v dalších částech svého života (CARITAS – VOŠs Olomouc, nedatováno, c).

4.2.3 Finance

Výše finančního příspěvku se liší podle třídy, kterou dítě navštěvuje. Od 1. do 10. třídy je roční příspěvek 4 900,-Kč, studuje-li dítě dále, je poskytován příspěvek 6 000,-Kč (CARITAS – VOŠs Olomouc, nedatováno, d).

Finance posílá Rozvojové středisko ADCH Praha několikrát do roka na účet partnerské organizace. Z peněz se nakupují školní pomůcky, látky na školní uniformy, nebo se proplácí neodkladná zdravotní péče. Částku, kterou děti na svá studia dostanou, se mění podle věku dítěte, typu školy, místa bydliště a jejich zdravotního stavu (Rámcová smlouva o spolupráci – Pravidla a podmínky projektu, s. 5).

Konkrétní rozložení finanční částky je uvedeno v příloze č. 1 na straně 5. Část peněz je poskytnuta na administrativní náklady spojené se zajištěním projektu. Z daru je to 8%, které využívá Rozvojové středisko ADCH Praha na mzdy, poštovné, provoz

kanceláře nebo propagační materiály. Další 2% z darů jsou určeny pro koordinaci center v cílových zemích. Jedná se například o metodické vedení nebo monitoring projektů. Dalších 20% ročního příspěvku je využito na Rozvojový fond, ze kterého se hradí konkrétní rozvojové projekty v cílových zemích. Tento speciální Rozvojový fond zřídila ADCH Praha ve snaze zajistit rozvoj oblastí, ve kterých děti žijí. Komunitní projekty hrazené z peněz fondu mohou pomoci např. při založení živnosti nebo rozvoji svépomocných skupin. Největší část daru, 70%, je poskytnuta na náklady spojené se vzděláním dítěte (Rámcová smlouva o spolupráci – Pravidla podmínky projektu, s. 3–5).

5 Motivace

Cílem mého výzkumu je popsat motivaci sponzorů vedoucí k podpoře projektu Adopce na dálku[®] Kathkari. Proto vidím jako důležité objasnit, co to motivace je a jaké motivy mohou vést k prosociálnímu chování⁸.

5.1 Definice motivace

Jedna z definic motivace popisuje motivaci jako příčinu vedoucí k lidskému chování. Pojem motivace nám odkrývá odpovědi na otázky, proč se lidé chovají, tak jak se chovají? Proč dosahují odlišných cílů? Čím bylo chování jedinců vyvolané? Shrneme-li to, tak motivace se orientuje na vnitřní aktivaci organismu a na jeho směřování určitým směrem. Již z výše uvedené definice je patrné, že samotný pojem motivace je velmi široký. Zahrnuje pojmy jako: snažení, žádost, účel, touha, cíl nebo očekávání (Homola, 1972, s. 11–13).

V dalších definicích motivace se různé psychologické směry rozcházejí. Jedním z důvodů může být i to, že motivaci nelze přímo pozorovat. Definici dále ztěžuje fakt, že každý jedinec má odlišnou motivaci k určitému chování. Je to způsobeno tím, že každý má odlišné podněty, motivy a intrapsychické vnímání, a tím pádem i odlišnou motivaci k chování. Motivace není vyvolána pouze jedním motivem, ale většinou je vyvolána komplexem motivů, které jsou propojené a doplňují se (Homola, 1972, s. 11–13). To, jak se člověk chová, záleží na jedincích samých, na jejich okolí nebo na vnějších životních okolnostech. Důležité při volbě chování jsou interpretační způsoby, které určují naše vnímání, myšlení, cítění i chtění (Nakonečný, 1996, s. 6).

Motivace je velkou částí ovlivňována naším očekáváním. Očekávání lze vnímat dvěma směry. Jedním z nich je očekávání pravděpodobnostního dosažení cíle, druhým je očekávání důsledků našeho chování ve ztrátách a ziscích. Zisky a ztráty jsou chápány nejen v materiálních, ale i psychických neboli morálních kategoriích (Nakonečný, 1996, s. 23–5).

⁸ Tento pojem je v literatuře definován jako: „...chování, jehož cílem je zlepšit situaci druhé osoby, přičemž pomáhající není povinen poskytnout pomoc na základě své profese a příjemce pomoci není organizace ani instituce, nýbrž jedinec.“ (Hewstone, Stroebe, 2006, s. 332).

5.2 Motivy

Homola (1972, s. 13) definuje motivy jako „označení určitých vnitřních podmínek, které vzbuzují a udržují aktivitu člověka, a které určují, že se chová určitým způsobem.“ Pod vnitřními podmínkami si můžeme představit obsahy individuálních zkušeností nebo aktuální zaměřenost jedince. Na tyto vnitřní podmínky působí vnější vlivy, které vyvolávají určité chování (Nakonečný, 1973, s. 106).

Lidské chování je často vědomě zaměřeno k určitému cíli. V takovém případě jedinec ví, proč se chová daným způsobem. Zná motivy svého jednání. Nastávají však i takové situace, kdy jedinec neví, proč se chová daným způsobem, nebo předpokládá některé motivy ve svém chování, přestože je nemá. Poslední dva druhy uvedených motivů jsou motivy nevědomé, které mohou být upevněny návykovým chováním (Homola, 1972, s. 14–15). Jestli si motivy uvědomujeme nebo neuvědomujeme, záleží na našich hodnotách, obranných sebepojetích a kognitivních schématech (Blatný, 2010, s. 149). Nevědomé motivy nejsou dostupné naší sebereflexi a vznikají již v raném dětství na základě emočních zkušeností. Tyto motivy nedokážeme verbalizovat (Blatný, 2010, s. 142).

Motivaci často doprovázejí emoce. Mezi emocemi a motivy je úzký vztah. Podobně jako motivy určují naše chování, tak i emoce aktivují jednání člověka (Atkinson, 2003, s. 388).

5.3 Motivační systém

Motivů, které působí na jedince je celá řada. Proto za výsledkem stejného chování jedinců mohou stát odlišné druhy motivů. Na jednotlivé chování působí i osobnostní podmínky (Homola, 1972, s. 13). To jsou například motivy dynamické osobnosti, dovednosti jednotlivce nebo jeho společenské hodnoty (Homola, 1972, s. 20). Hodnoty jsou důležitým pojmem pro pochopení motivace člověka. „...Hodnoty se stávají kotvami intencí, stávají se i kotvami osobnosti a jejich akcí.“ Nedostatky v systému hodnot vyvolávají potřebu, která následně vede k motivaci k určitému chování, které nedostatky odstraní (Nakonečný, 1996, s. 14).

Problematika motivace lidského chování je velmi obsáhlá a obtížná. Kromě vnějších motivů je třeba také zkoumat sociální prostředí jedince a komplexnosti jedince.

Motivační systém každého člověka se vytváří v průběhu života. Často se v motivech mohou vyskytovat rozpory. Pro vytváření a transformaci našich motivů je důležité naše sociální prostředí, které mj. ovlivňuje i naše stanovování cílů (Homola, 1972, s. 21). Chování dále ovlivňuje naše morální reflexe neboli svědomí (Nakonečný, 1996, s. 18). Motivační systém člověka je také ovlivňován vůlí, která žene člověka k činu (Mrkvička, 1971, s. 13). Nové pojetí motivace dle Nuttina (1984) je ego-vztažné. Je to přesvědčení, že nejvyšší formou motivace je tendence k potvrzení sebepojetí, které je spojeno se snahou dosáhnout vysoké hodnoty sebe sama (Nakonečný, 1996, s. 44, podle Nuttina, 1984). Souvisí to s tím, že každý si o sobě vytváří určitý obraz, v psychologii označovaný jako sebepojetí nebo sebepochopení. „Jde v něm opravdu o pochopení našeho místa ve světě, naší životní polohy, o ocenění role, která nám je v životní hře určena, i způsobu, jak ji zvládneme.“ (Mrkvička, 1971, s. 63). To jaké bude mít jedinec sebepojetí, záleží na socializaci a na způsobu, jak nás vnímají ostatní lidé. Dle toho si vytvoříme vlastní sebehodnocení. Toto sebehodnocení je velmi důležité při různých typech motivace lidského chování (Mrkvička, 1971, s. 63–64).

6 Motivy prosociálního chování

V této kapitole bych ráda rozvedla několik motivů, které vedou k prosociálnímu chování. Na otázku: ‚Proč si lidé pomáhají?‘ neexistuje jasná odpověď. Důvodem je velká rozsáhlost této problematiky. V následujících podkapitolách se zaměřím na jednotlivé motivy, které vedou člověka k poskytování pomoci. Jejich výčet mi pomůže ve výzkumu při kódování dat. Přestože je myšlenka prosociálního chování prostoupena ve všech světových náboženstvích (Rieff, 2002, s. 57), ve své práci se zaměřím pouze na křesťanské motivy. Evropské křesťanství prostupuje tradicemi české společnosti a ovlivňuje vnímání rovnosti lidí. (Hejna, 2010, s. 34).

Z historických směrů lze vyčíst několik odlišných názorů na motivy prosociálního chování jednotlivce (Mlčák, 2010, s. 9 – 10). Obecně lze rozdělit prosociální chování na chování egoistické a altruistické. Egoistické chování je motivované snahou dosáhnout vlastního cíle, altruistické je motivováno čistě ze snahy pomoci (Nakonečný, 2009, s. 123, podle Batson, 1987). O tom, zda motivuje člověka čistě egoismus, opravdové altruistické motivy nebo smíšený komplex těchto motivů se vede již staletá diskuze (Mlčák, 2010, s. 11).

6.1 Motiv egoismu

Někteří sociální psychologové vnímají prosociální chování jako snahu o dosažení vlastních cílů. Tím naznačují, že altruismus⁹ je možno chápat jako druh egoismu. Nakonečný (2009) popisuje vznik egoistického chování skrze lidský vývoj. Chování dětí je do čtvrtého nebo pátého roku motivováno egoistickými motivy. Od tohoto věku se definuje přechod od egoismu k altruistickému chování, které je vyvoláno láskou a lítostí. Některé lidé ovšem nepřekonají toto období a jejich forma altruismu v dalším životě je skryté sobectví. Jejich chování se tak stává pouze formální. V každém takovém chování se snaží dosáhnout satisfakce a vlastních cílů (Nakonečný, 2009, s. 473).

⁹ V literatuře je možné nalézt několik definic a rozdělení pojmů prosociálního chování a altruismu. Kvůli velké obsáhlosti tohoto tématu budu v dalším textu používat slova altruismus a prosociální chování za totožná.

Jiné vysvětlení egoistické motivace popisuje Hewstone a Stroebe (2006, s. 352). Dle nich se tato motivace často vyskytuje u lidí, kteří mají pocit, že jejich pozice ve světě je nespravedlivá. Takoví lidé si například myslí, že za svou práci nedostávají spravedlivě zapláceno.

Jiný druh egoistického chování je motivován snahou o ocenění sociálním okolím. Jedná se o odměny v podobě nehmatatelných zisků, které se vyznačují dosažením vlastního dobrého pocitu z pomoci nebo snahou zbavit se pocitů viny a studu. Teorie, která popisuje získání takovéto odměny, se také nazývá teorie sociální směny (Atkinson, 2003, s. 645). Do této kategorie by patřilo i pomáhání jedince se syndromem pomáhajícího. Takové chování je motivováno snahou potlačit vlastní pocity, potřeby a zaplnit svojí vnitřní prázdnotu (Schmidbauer, 2000, s. 132).

6.2 Motiv společenské odpovědnosti a norem

V každé společnosti platí různé normy, pravidla a obyčeje. Ty se snaží nastolit atmosféru pro altruismus a omezovat egoismus jednotlivců ve prospěch druhého jedince (Cakirpaloglu, 2012, s. 175). Normy a regule často určují chování lidí, přestože takové chování dané osobně nic nedává (Nakonečný, 1996, s. 245). Vhodnému chování dle norem a pravidel se každý jedinec učí v průběhu socializace. Ve vývoji osobnosti a jejího sociálního chování záleží na kulturních normách, hodnotách, rituálech a tradicích jednotlivých společností (Hewstone, Stroebe, 2006, s. 348).

Společnost nám dává mravní povinnosti, které jsou založené buď na normě reciprocity, nebo na normě sociální odpovědnosti. Princip reciprocity je založen na normě, která nám přikazuje pomoci člověku, který nám předtím pomohl (Atkinson, 2003, s. 645). Princip sociální odpovědnosti je pravidlo, které předepisuje pomáhat lidem, kteří jsou na pomoci závislí (Hewstone, Stroebe, 2006, s. 349). Zároveň u této pomoci víme, že poskytneme-li pomoc takovému jedinci, nebude moci nám pomoc oplácet. Je to například pomoc poskytnutá lidem s tělesným postižením (Atkinson, 2003, s. 645).

6.3 Motiv hodnot

Jiná teorie vysvětluje altruistické chování na základě internalizovaných hodnot (Nakonečný, 2009, s. 123). Člověk se díky hodnotám orientuje k určitému stanovenému cíli a snaží se ho svým chováním dosáhnout. Skrze altruismus dochází k realizaci vnitřních hodnot. Altruistické chování přináší takovému jedinci duchovní uspokojení. Prosociální chování je realizováno z čisté obětavosti, pravdivé dobročinnosti, čestnosti a spravedlnosti (Nakonečný, 1996, s. 245 – 246). Morální skutky a altruismus jsou považovány za metody, jak dosáhnout vlastní rovnováhy jedince a jeho sebezdokonalování (Cakirpaloglu, 2012, s. 147).

6.4 Motiv empatie

Další teorie zakládá motiv altruismu na empatii. Empatie je definována jako: „emocionální stav vyvolaný přiblížením se emocionálnímu stavu jiné osoby. Výsledný stav pramení z přijetí úhlu pohledu druhého a pochopení jeho pocitů.“ (Hewstone, Stroebe, 2006, s. 340). Empatii je možno uplatňovat u jedince, který si myslí, že má spravedlivý podíl ve světě. Má-li jedinec představu spravedlivého světa, pak, nastane-li situace, kdy je někdo v znevýhodněné situaci, jedinec začne jednat empaticky (Hewstone, Stroebe, 2006, s. 351, podle Hoffman, 1990).

Pocit empatie, a tím i solidarita a ochota pomoci, se zvyšuje, pomáháme-li člověku, který zažil podobné strádání a utrpení jako my (Gomba, 2003, s. 85). Dále empatie zvyšuje prosociální chování, cítí-li jedinec pocit sjednocenosti. To znamená, že jsme si s příjemcem pomoci podobní nebo jsme příbuzní (Hewstone, Stroebe, 2006, s. 344).

6.5 Evoluční neboli biologický motiv

Jiný pohled na altruistické chování má biologický motiv. Ten svojí teorii zakládá na tom, že prosociální chování je vrozené a má genetický podklad (Atkinson, 2003, s. 645). Biologický přístup si prosociální chování vysvětluje skrze gen, se kterým se každý jedinec rodí (Hewstone, Stroebe, 2006, s. 334 – 335). S touto teorií souvisí

i jedno z tvrzení zabývající se empatií, a to, že se člověk rodí s vrozenými emocionálními reakcemi (Atkinson, 2003, s. 645).

Další úhel pohledu na evoluční motiv prosociálního chování přinášejí sociobiologové. Ti věří, že altruismus se dá vysvětlit příbuzenským výběrem¹⁰ (Hayesová, 1998, s. 136).

6.6 Motiv lidskosti

Někteří autoři zastávají názor, že prosociální chování je základem lidské přirozenosti. Například Rieff (2002) věří, že pomáhat je hluboce zakořeněno v lidském instinktu a je jednou ze základních lidských pocitů (Rieff, 2002, s. 57). Je to spojené s názorem, že všichni uznáváme stejné hodnoty, jako jsou život a zdraví. Tyto hodnoty je nutné dle Gomby chránit za všech okolností (Gomba, 2003, s. 81). Dále Gomba (2003, s. 83) píše, že prosociální chování je lidskou přirozeností a *dobrý pocit* z pomoci je základní lidskou potřebou. Kvůli této přirozenosti je v dnešním světě pohled na strádající lidi a hlavně trpící děti nepřijatelný, a vede k prosociálnímu chování (Gomba, 2003, s. 82).

6.7 Motiv křesťanství

Každá společnost je ovlivněna určitým náboženstvím. Náboženství a jejich uctívaná božstva zakládají etické a mravní hodnoty dané společnosti (Cakirpaloglu, 2004, s. 75). V dnešní evropské společnosti úvahy o fenoménech jako soucítění, slitování, odpuštění, darování, dobročinnost, laskavost, lidskost aj. pochází především z křesťanského náboženství. V tomto náboženství je kladen důraz na lásku k bližnímu. Tato láska je zdůrazňována jak v učení Ježíše Krista, tak v učení jeho apoštolů. „Budeš milovat svého bližního jako sebe samého.“ (III. Mojž. 19, 18). Láska k bližnímu, jako k sobě samému je druhý nejdůležitější imperativ v křesťanské víře po lásce k Bohu (Mlčák, 2010, s. 8).

Dle Bolzana je nejrozšířenější ctností křesťanství dobrosrdečnost. Píše, že Stvořitel uspořádal naši lidskost tak, že se u nás dobrosrdečnost vyvíjí nejčastěji. To

¹⁰ Příbuzenský výběr je druhem altruistického chování. Snaží se o ochranu sociální skupiny a o zachování rodu (Atkinson, 2003, s. 645).

vede k tomu, že nemůžeme snést pohled na utrpení druhých lidí (Bolzano, 1951, s. 13). Za vzor dobročinnosti v křesťanství je považován Samaritán. V tomto příkladu lásky k bližnímu se zdůrazňuje, že pouhé nečinné soucitné přihlížení nestačí. Je nutné při pomoci druhým účinně jednat k odstranění utrpení. Dále v příběhu zdůrazňuje, že bližním a tedy hodni pomoci jsou všichni lidé, bez rozdílu náboženství, pohlaví nebo etnika (Bolzano, 1951, s. 17 – 18).

Z křesťanské etiky se do naší společnosti přenesla nezištná láska k bližnímu, vzájemná pomoc, a předcházení sobectví a sebestřednosti. Díky této tradici můžeme pozorovat v našem prostředí spoustu charitativních činností (Lorenzová, 2001, s. 176).

7 Metodologie výzkumu

V předchozích kapitolách jsem se zabývala zařazením projektů adopcí na dálku do rozvojové spolupráce z pohledu lidských práv. Popsala jsem jejich kladné a záporné dopady. Dále jsem se zaměřila na popis konkrétního projektu Kathkari. Uvedla jsem čtenáře do problematiky motivace a popsala jednotlivé motivy vedoucí jedince k pomáhání.

V následujícím textu se budu snažit porozumět motivaci sponzorů projektu Adopce na dálku[®] Kathkari a jejich očekávání od projektu.

7.1 Cíl výzkumu

Výzkumným cílem mé práce je popsat jednotlivé motivy vedoucí k zapojení do projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari. Zároveň se budu snažit o popis očekávání vztahujících se k dopadům na komunitu a k fungování projektu.

Výzkumná otázka zní: Co motivuje sponzory k podpoře projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari?

7.1.1 Dílčí výzkumné otázky

Jako dílčí výzkumné otázky (dále pouze DVO) jsem si stanovila:

- DVO1: Jaký význam přikládají sponzoři projektu Adopce na dálku[®] Kathkari?
- DVO2: Co motivuje sponzory ke sponzorování projektu Adopce na dálku[®] Kathkari?
- DVO3: Co očekávají sponzoři od projektu Adopce na dálku[®] Kathkari ve smyslu dopadů na komunitu?
- DVO4: Jak hodnotí sponzoři fungování projektu Adopce na dálku[®] Kathkari?

První dílčí výzkumná otázka napomůže ke správné interpretaci druhé a třetí dílčí výzkumné otázky. Předpokládám, že přiložený význam bude mít vliv na motivaci

a očekávání respondentů, tedy na druhou a třetí dílčí výzkumnou otázku. Čtvrtá dílčí výzkumná otázka povede k dosažení aplikačního cíle práce, tzn. doporučení pro projekt.

7.2 Metoda a strategie výzkumu

K získání dat jsem zvolila kvalitativní přístup sběru informací. Tento typ výzkumu se snaží porozumět a nahlédnout do zvolené problematiky hlouběji (Disman, 2002, s. 286). Při použití kvantitativního výzkumu by mohlo dojít k fixnímu stanovení některých motivů a implementování předsudků a předpokladů do výzkumu (Hendl, 2005, s. 127).

Ve svém výzkumu využiji jako strategii zakotvenou teorii. Zakotvená teorie je spojená se jmény B. Glaser a A. Strauss. Tato teorie vychází ze zakotvených dat, která jsou získávána během studie. Výhodou této teorie je její pružnost, ale zároveň její systematickosti a koordinovatelnosti. Nové poznatky jsou v této teorii hledány pomocí fáze objevování. Díky tomuto dochází k minimalizaci předsudků a předpokladů o daných tématech (Hendl, 2005, s. 125 – 128).

Při svém výzkumu jsem použila techniku polostrukturovaného rozhovoru. Před vstupem do terénu jsem si vytvořila schéma otázek, na které jsem se respondentů v rozhovoru ptala. V určitých fázích rozhovoru jsem nechala respondenty mluvit bez řízení. V řadě případů jsem se doptávala, zda správně rozumím sděleným informacím. V některých jiných rozhovorech mě v průběhu zjišťování dat napadaly doplňující otázky, které mi v řadě případů pomohly k nalezení kontextuálně vázaných informací (Miovský, M., 2006, s. 159 – 160).

7.3 Zpracování dat

Při svém výzkumu jsem použila audiozáznam, který mi pomohl předcházet přehlédnutí důležitých informací. Získaná data jsem přepsala do doslovného transkriptu (Hendl, 2005, s. 197). Jelikož se v zakotvené teorii vstupuje do terénu vícekrát, po každém realizovaném rozhovoru jsem jednotlivá dat zpracovala, provedla jejich redukci a podrobila je analýze (Miovský, M., 2006, s. 195). Sběr dat by měl probíhat do té doby, než dojde k saturaci vzorku, tzn. dokud budeme v terénu nalézat nová data (Hendl,

2005, s. 125 – 128). Jsem si vědoma, že plné saturace v mé práci z časových důvodů nebylo dosaženo.

Analýzu dat jsem prováděla otevřeným kódováním. Přiřazovala jsme kódy k datům, což mi pomohlo k rozkrytí dat i k jejich interpretaci. Vzájemným porovnávám dat a jejich tříděním mi vznikly kategorie, se kterými jsem dále pracovala při interpretaci dat (Hendl, 2005, s. 246).

7.4 Výběr vzorku

Výběr vzorku probíhal metodou záměrného výběru. Tento výběr předpokládá cílené oslovení respondentů z databáze a jejich ochotu se do výzkumu zapojit (Miovský, M., 2006, s. 135). CARITAS-VOŠs Olomouc oslovila sponzory z databáze projektu Adopce na dálku[®] Kathkari. Na výzvu odpovědělo 12 respondentů. Šest z nich má pracovní nebo studijní zkušenost s CARITAS-VOŠs Olomouc. Ze zaměstnanců školy jsem vybrala dva respondenty. Zbylé čtyři respondenty jsem volila podle jejich časové dostupnosti. Všichni respondenti byli ženy v různém věkovém rozmezí. Snažila jsem se o heterogenní vzorek, proto jsem do výzkumu zapojila i respondentku, která zprostředkovává adopci žákům ZŠ a MŠ Pod skalkou v Přerově.

7.5 Realizace výzkumu

Respondentky jsem kontaktovala pomocí e-mailu. Na základě něho jsem si domluvila se čtyřmi přímou schůzku. Rozhovor probíhal ve třech případech na jejich pracovišti. V průběhu jednoho setkání jsme byly vyrušeny, nicméně rozhovor jsme poté dokončily dle předem připravené struktury. Jeden rozhovor byl veden na veřejném místě, což občas vedlo k rušivým elementům. Jednotlivá setkání trvala přibližně 25 minut. Při přepisování transkriptu u jedné respondentky, jsem zjistila, že k pochopení některých významů se potřebuji na některé informace doptat. Proto jsem si s respondentkou dohodla další setkání, při kterém jsem dozjistila potřebná data. Další dva rozhovory proběhly kvůli vzdálenosti od místa bydliště respondentek skrze multimediální zařízení. Jeden byl veden skrze internetový videohovor. Tento rozhovor probíhal podobně jako rozhovory vedené face-to-face, tzn. délka rozhovoru nebyla ovlivněna. Další rozhovor byl veden přes telefon. Přestože jsem se zeptala na všechny

připravené otázky, délka telefonního hovoru byla značně kratší než délka ostatního sběru dat. Při přepisu tohoto rozhovoru jsem narazila na některé významy, které jsem potřebovala od respondentky dovysvětlit. K vysvětlení jsem použila emailovou korespondenci. Respondentka mi ochotně na mé e-maily odpověděla. U všech respondentek jsem se setkala s ochotou a vstřícností k mému výzkumu. Všechny rozhovory se uskutečnily podle připraveného plánu otázek, který jsem uvedla do přílohy č. 2.

8 Interpretace dat

Interpretaci dat jsem rozdělila podle čtyř výše zmíněných dílčích výzkumných otázek.

8.1 Jaký význam přikládají sponzoři projektu Adopce na dálku[®] Kathkari?

Většina respondentek vnímá projekt jako významný pro životy komunity Kathkari. Velký význam vidí hlavně ve vzdělávání dětí. Přikládaný význam projektu se dále odráží v popisovaných očekávaných pozitivních dopadech na komunitu (DVO3). Zároveň se v průběhu rozhovorů objevily pochybnosti nad významem projektu. Pochybnosti snižují význam projektu a odrážejí se v popisovaných negativních dopadech na komunitu (DVO3).

8.1.1 Projekt má význam

Všechny respondentky vnímají projekt jako užitečný a smysluplný.

„Si říkám, že teď dělám něco užitečného jo jako...“ (R4)

„A samozřejmě člověk to vnímá trošku jako smysluplné.“ (R3)

„A tak jsem si řekla, tak tady se dá přispět. Že to i má nějaký smysl, že mi to dávalo smysl.“ (R2)

Velký význam sledují respondentky ve **vzdělání**, které projekt zajišťuje. Bez něj vidí situaci dětí jako bezvýhodnou. Zároveň vnímají adopci na dálku, jako pomoc pro přežití komunity.

„Takže pokud to vzdělání, a já věřím, že jo, vzdělání to je všude stejné, ať je to v Africe nebo v Indii nebo tady.“ ... „Tak si myslím, že to splňuje ten účel, protože bez toho oni nemají šanci. A zrovna tam, zrovna ta země je taková. Tam by to chtělo úplně z gruntu změnit, jo.“ (R4)

„Člověk ví, že pro něho není ta finanční částka tak velká. A zatímco pro nás je to otázka prostého luxusu, tak pro ně je to třeba otázka prostého přežití.“ (R3)

Respondentky mají předešlou zkušenost s podporou dítěte přes projekt adopce na dálku. Z této zkušenosti vyvozují, že je důležité zpřístupnit dětem studium.

„Já, tak tohle je už moje druhé indické dítě. Takže celkem jsem věděla od toho prvního dítěte jaký, který jsem tedy neadoptovala sama, ale se svými kolegyněmi z práce. Podílela jsem se společně na tom, a dověděla jsem se, že je to dobré. Prostě dopisy, které nám poslal. Věděli jsme, že sám studovat nemohl a chtěla jsem mu umožnit studium. Vím jak je to důležité.“ (R6)

Zároveň je projekt významný pro samotné respondentky (DVO2 – motivy: naplnění vnitřních potřeb a globální vzdělávání).

8.1.2 Pochybnosti o významu projektu

V rozhovorech zaznělo několik pochybností týkajících se významu projektu. Ty jsou spojeny spíše všeobecně s pochybnostmi nad efektivitou rozvojové spolupráce. Některé respondentky nevědí, zda je pomoc rozvojovým zemím správná a jestli má smysl. Hodně často se v tomto kontextu odvolávaly na přenášení hodnot pomáhajícího do jiné kultury.

„Já nevím, nevím jestli tohle to je řešení, jakoby sponzorovat dítě na dálku, v nějaké jiné zemi....“ „...Jestli prostě to člověk nemá nechat plynout, aby se to nějakým způsobem, i když to zabere čas a bolí to, tak jestli prostě to nemáme nechat v nějakým přirozeným vývoji.“ (R1)

„Já nevím, jestli mám právo je posuzovat podle našich hodnot, protože, co když jsou děti Kathkari nejšťastnější na světě. A protože pro nás je vzdělání obrovská hodnota, tak to nemusí znamenat, že to je pro ně.“ (R1)

S přenášením hodnot velmi úzce souvisí další pochybnosti. Patří mezi ně otázky týkající se misionářství. Některé respondentky berou spolupráci s Bethánskými sestrami jako misionářský projekt.

„Mám trošičku problém i s tím jakoby, s tím přenášením hodnot různého vyznání do prostředí, který nevím, jestli je ta komunita na to připravena to přijmout. A přijmout to třeba i nák kriticky, nebo, teďka to myslím kriticky, jakoby v tom konstruktivním slova smyslu.“ (R1)

8.1.3 Dílčí závěr

Všechny respondentky vnímají projekt Adopce na dálku[®] kmene Kathkari jako významný, o čemž svědčí i fakt, že se rozhodly finančně tento projekt podpořit. Zároveň je zajímavé zjištění, že některé z nich o významu pochybují. Je to způsobeno především nejasným postojem k rozvojové spolupráci. Také se objevily obavy spojené s přenášením křesťanských hodnot. Jak jsem již výše zmínila, vnímání smysluplnosti úzce souvisí s motivací a očekáváním jedinců. Ve DVO2 týkající se motivace respondentů k zapojení se do projektu mají při vytváření smysluplnosti projektu význam především motivy vnitřních pohnutek, rozdílných podmínek a globálního vzdělávání. Ve DVO3 dává projekt smysl skrze níže uvedené pozitivní dopady na komunitu.

8.2 Co motivuje sponzory ke sponzorování projektu Adopce na dálku[®] Kathkari?

Tato dílčí otázka se zaměřuje na popis motivů, které vedly sponzory k zapojení se do projektu. V této otázce jsem zjišťovala, proč sponzoři podporují vzdělání dětí v zahraničí, co je k tomu vedlo a proč si vybrali tento projekt. Uvědomuji si, že zjišťování motivů vedoucích k prosociálnímu chování je velmi složité. Již v teoretické části jsem popsala, jak se motivaci jednotlivců utváří (viz kap. 5). Kvůli faktu, že řada motivů je nevědomých, si jsem vědoma, že uvedený výčet motivů není komplexní. Nejprve se zaměřím na motivy spojené s konkrétním projektem Adopce na dálku[®] Kathkari. Popíši motivaci, která vedla k výběru tohoto projektu. Poté popíšu motivy, které nesouvisí bezprostředně s konkrétním projektem. Nakonec této dílčí otázky zmíním vývoj motivace respondentek.

8.2.1 Motivy bezprostředně spojené s projektem Adopce na dálku[®] Kathkari

Seznámení s projektem

Seznámení s projektem Adopce na dálku[®] Kathkari hrálo u všech respondentek významnou roli v jejich rozhodnutí zapojit se do sponzoringu. Respondentky bych rozdělila do dvou skupin. První z nich tvoří ty, které mají přímou nebo

zprostředkovanou zkušenost s fungováním projektu od zaměstnanců nebo studentů CARITAS-VOŠs Olomouc.

„Tak u mě to bylo jasné, protože s tím projektem přišla moje dcera, která pracovala na vaší škole vošce a měla za úkol shánět ty rodiče...“ (R6)

„A jedna moje klientka má syna a tento syn studoval ná, pravděpodobně to je vaše škola, na té škole... a vyprávěl ty svoje zážitky.“ (R4)

Zaměstnanci této školy se rozhodli zapojit do projektu kvůli jeho blízkosti a podrobné znalosti.

„Já jsem se vlastně ke Kathkarisu dostala tak, že jsem přišla tady na školu a vlastně v rámci těch kompetencí, které jsem převzala po mých předchůdkyních, tak jsem vlastně zdělila i vedení nebo koordinaci kmene Kathkari.“ ... „...vlastně díky tomu, že jsem se do toho víc zasvětila, jsem se do toho musela víc ponořit, tak mi přišlo úplně nemožné se nezapojit, už jenom kvůli tomu, že jsem ten projekt koordinovala. Tak to byl jeden z těch důvodů, protože opravdu mě to donutilo se seznámit s tím projektem, poznat jak běží. Tak jsem mu mnohem líp, jakoby člověk je mnohem líp motivovaný, aby do něčeho podobného šel.“ (R1)

Dalším druhem seznámení s projektem bylo shlédnutí výstavy fotografií kmene Kathkari při různých příležitostech. Někteří již před setkáním s fotografiemi byli odhodláni zapojit se do zahraniční pomoci skrze nějaký projekt adopce na dálku. Shlédnutí výstavy bylo určujícím faktorem vedoucím k podpoře projektu Kathkari.

„Měla jsem nějakou pracovní akci na Caritas v Olomouci, a prostě jsem tam šla okolo té výstavy a říkala jsem si, ‚Jó, to je prostě něco konkrétního. Co prostě má nějakou odezvu u nás!‘. I v té rovině, že tam je kontakt s těmi lidmi, takže to asi byl takový určující moment.“ (R3)

„...protože jsem byla asi před třemi lety, teď si nevzpomínám přesně, jsem byla vlastně na plesu vaší školy a byla tam výstava fotografií, takže mě to zaujalo a byly tam letáčky, tak jsem si je vzala...“ (R5)

Vlastnosti projektu

To, že je projekt realizován ve spolupráci ADCH s CARITAS-VOŠs Olomouc, je pro řadu respondentek významným motivem. Je to u těch sponzorů, kteří se setkali se zaměstnanci nebo studenty této školy. U ostatních nemá tato skutečnost významný vliv

na jejich motivaci. Respondentky, které se seznámily s projektem skrze školu CARITAS-VOŠs Olomouc, oceňují jeho malý rozměr a konkrétní zaměření. Projekt je vzhledem ke svému zaměření na kmen Kathkari brán jako transparentní. Což vzbuzuje u respondentek důvěru.

Transparentnost:

„A tady mám pocit, že to jde přes malý projekt, že to má malý účet a že to jde pro malou skupinu lidí. Takže je takovej přehlednější, že se tam ty peníze tak ztrácet nebudou“.
(R2)

„Potom samozřejmě to, že ten projekt je transparentní, což vlastně souvisí s odpovědí na tu první otázku. Tak transparentnost v tom, že sami ten projekt koordinujeme, ta pro mě byla celkem jasná.“ (R1)

Malá velikost projektu

„Je důležité, že je to menší, takový rodinnější projekt.“ (R4)

„Vidím v tom smysl, a líbí se mi tady ten projekt. Jo, líbí se mi, že je takovej skromnej, ale možná, že si dělám jenom iluze.“ (R2)

„Je to rozhodně takový hmatatelnější a není to nějaký projekt, který je vzdálený, a který by se mě bezprostředně nedotýkal“. (R1)

Kontakt studentů

Respondentky zmínily jako důležitý kontakt studentů CARITAS-VOŠs Olomouc s podporovanými dětmi. Právě svědectví, které studenti do České republiky přinášejí, řadu z nich utvrdilo ve správné volbě. Pro respondentky jsou důležité informace o fungování projektu a jeho dopadech na děti.

„...vlastně tam jezdí naši studenti, jsou v bližším kontaktu s těmi dětmi. Třeba hodně mě oslovilo to, že studentky, které tam byly před tím, říkaly: „Jó já znám tady toho a tady toho chlapečka – ten je strašně živý, a tadyta je taková uzavřená, a další holčička má hodně těžký život.““ (R1)

*„Tak to hodně ovlivnilo, že to bylo, to bylo na škole, že tam jsou naši studenti...“
„...kteří mohou přinést nějaký ten kontakt, nějaké to svědectví.“ „...budeme mít nějaké ty zprávy přes ty studenty, že se jedná prostě opravdu o chudé děti.“* (R2)

„...to právě ta záštita toho projektu, proto jsem se vlastně rozhodla, ale i ta možnost setkat se s těmi lidmi nebo studenty, kteří tam byli. A oni mohou tu situaci jako přiblížit...“ (R5)

Zaměření projektu na pomoc komunitě

„No a přišlo mi z různých důvodů, že bych to spíš mohla podpořit ten projekt, protože to nějaké to dítě tam, protože je to podpora jednak té celé komunity do jisté míry...“ (R2)

Nízký finanční obnos

Dalším motivem je výše ročního příspěvku. V porovnání s příjmy respondentek je částka 4.900,- vnímána jako malá. Zároveň si respondentky uvědomují, že v České republice je tento finanční obnos brán jako bezvýznamný na to, aby někomu pomohl. Zatímco v Indii může tato částka výrazně pomoci.

„Já, když vezmu svých 5000 ročně, tak to je úplně, není nic s porovnáním s tím, co třeba člověk vydělá.“ „A já v tom prostě vidím, že prostě nějaký obnos peněžní, který by tady prostě nikomu nepomohl ani na jeden měsíc a tam vím, že to znamená jakoby obrovskou částku, to že můžete těm rodinám pomoci, tak v tom jakoby vidím, v tom je ta motivace, že vlastně se ty moje peníze v něčem odrazí.“ (R1)

„Člověk má pocit nějakého smysluplného využití určité částky peněz, které by vzhledem k tomu, jak je to nízká částka, nějak asi ani neinvestoval, ani nespořil, ale prostě prožil... To, co se nám zdá jako poměrně málo, může pro druhého znamenat významnou pomoc.“ (R3)

„Je to pár stovek.“ (R4)

8.2.2 Motivy nevázané na konkrétní projekt Adopce na dálku[®]

Kathkari

Při zpracovávání dat jsem se setkala s několika motivy, které nesouvisí bezprostředně s projektem Kathkari. Jsou to motivy, které vedou jedince k prosociálnímu chování. Jak jsem již výše zmínila, popsat jednotlivé motivy vedoucí k sponzorství je velmi komplikované. Samotné respondentky měly s vyjádřením své motivace často problémy.

Vnitřní motivy

Řada respondentek vnímá tuto finanční pomoc jako **vnitřní závazek**.

„A беру to, jako já se musím přiznat, že to беру trochu jako takovou... Jak to říct, taková jakoby morální povinnost jakoby někomu pomáhat...“ „Myslím si, že každé člověk by měl pomáhat, a kde se rozhodne, je v podstatě jedno.“ (R1)

„Jako lidem by se mělo pomáhat a doufám, že to takhle berou.“ (R6)

„Prostě pokud mohu bez větší újmy takovou částku postrádat a druhému může výrazně zkvalitnit život, pak cítím určitý vnitřní závazek mu pomoci.“ (R3)

V rozhovorech se objevila i **křesťanská teze**:

„Vnitřně motivuje ten jakoby pomoc prostě bližnímu, to je jakoby zásadní věc.“ (R1)

Zároveň v rozhovorech zazněla buddhistická myšlenka založená na **čištění karmy**.

„No, pocity (úsměv), no především si čistím karmu trochu (smích). Hm. Ne, ne, ne.“

„Karmu si představuji jako něco, co si s sebou nesu na tento svět. Je to souhrn mých minulých životů a dluhů či závazků, které jsem v nich nestačila vyřešit a musím to zvládnout v životě současném. Čištěním karmy je chování, které vede ke snižování těchto dluhů či závazků. To, co udělám nezištně pro druhého, by mělo být přičteno na stranu dal. Samozřejmě - nezištně - kdybych dopředu kalkulovala s nějakou odměnou, nebylo by to dobře.“ (R6)

Další respondentky uvedly, že vidí sponzorství jako **obohacení svého života**.

„Je to i pro nás určité obohacení nebo vyvážení toho života, že, že člověk má pocit, že může pro někoho něco udělat.“ (R3)

Dále adopte na dálku vzbuzuje pocit, že respondentky po sobě mohou **zanechat hmatatelný výsledek**.

„A jinak ten jako pocit, nebo důvod proč, to se strašně těžko vysvětluje, ale asi je to... Někdo má prostě v sobě něco, že chce, aby po něm něco zůstalo, jo? A po mě zatím teda, kromě těch mejch pár tisíc klientů co, nebo řekněme pár stovek, který jsou nebo byli spokojeni, nezůstalo nic nebo alespoň já to tak vnímám, že nezůstalo nic. A tady zůstane něco co, co, hm, úplně změní tomu dítěti život, jo.“ (R4)

Přestože většina respondentek vnímá sponzorství jako naplňující, objevil se i názor, že tato pomoc je vnímána jako **rutinní záležitost**.

„A když dávám ty peníze, jako by, že by mi to přinášelo nějakou euforii nebo pocit zadostiučinění nebo že někomu pomáhám, tak to ne. A teď to беру už, jako něco s čím počítám každý rok. Prostě ty peníze na to vyšetřím, pošlu, a, ale nepřepadám si nějakou spasitelsky nebo, že bych prostě nějak výrazně pomáhala.“ (R1)

Rozdílné podmínky

Jedním z dalších motivů je i rozdíl ve finančních a materiálních podmínkách, ve kterých žijeme my v České republice, a ve kterých žijí děti Kathkari.

„A, když srovnáte, ty podmínky, ve kterých ty děti žijí s těma našema, tak je to samozřejmě nesrovnatelný svět. A že v podstatě, že, když patříme nebo naše úroveň života když patří mezi 8% té nejvyšší na světě, tak pořád si myslím, že máme co, pořád máme dost peněz na to, abychom se mohli podělit s někým, kdo prostě ty prostředky nemá.“ (R1)

„Když jsem to srovnala s tím, co ten dotyčný člověk, nebudu jmenovat, popisoval. Třeba, co ty děti mají k jídlu přes den, nebo co pro ně znamená, já nevím tužka obyčejná, nebo cokoliv (pozn. respondentka vzala do ruky nůžky) nebo kterejkoliv předmět si tady na stole vyberu. Tak mi přišlo nefér, že já toto všechno tady mám, že mám všechny ty výtobytky té civilizace, který někdy Vás obtěžují nebo otravují nebo je někdy považujete za komerční záležitost. A, že ten človíček je nemá, jo. Že to není spravedlivý, že zrovna on prostě se narodil tam a nemůže za to a, a nemá šanci.“ (R4)

Tento motiv podporuje je fakt, že kvůli takto rozdílným podmínkám se děti ze své svízelné situace nemohou dostat samy.

„Jak říkám, tady to prostředí nebo tady ta střední Evropa umožňuje tomu člověku prostě se z té situace nějakým způsobem vymanit. Neříkám, že dítě, ale to dítě není nikdy úplně samo, že jo? A navíc tady určitě existují nějaký takový sociální sítě, který to dítě, který se o to dítě jakžtakž postarají, ale tam ta možnost asi není.“ (R4)

Předchozí zkušenost

„Já, tak tohle je už moje druhé indické dítě. Takže celkem jsem věděla od toho prvního dítěte jaký, který jsem tedy neadoptovala sama, ale se svými kolegyněmi z práce, podílela jsem se společně na tom, a dověděla jsem se, že je to dobré. Prostě dopisy, které nám poslal. Věděli jsme, že sám studovat nemohl a chtěla jsem mu umožnit studium. Vím jak je to důležité.“ (R6)

Dalším druhem zkušenosti je rodinná zkušenost s chudobou a omezeným přístupem ke vzdělání. Tento druh motivace jsem již popsala v teorii (viz kap. 6.4). Gomba (2003) popisuje, že pocit empatie a tím i solidarita a ochota pomoci se zvyšuje, pomáháme-li člověku, který zažil podobné strádání a utrpení jako my.

„Možná taky, protože můj otec nestudoval, nemohl. Takže možná tam jsou kořeny té moje motivace.“ *„Jako možná hlavním důvodem bylo to, že hm ty moje rodinné, ten, ty moje kořeny původní. Jak jsem Vám říkala o tom otci, že byl z rodiny, kde jich bylo hodně. A podobné si myslím, že to je v té Indii.“* (R6)

Globální vzdělání

Řada respondentů si před zapojením do adopce uvědomila klady, které může konkrétní vztah se sponzorovaným dítětem mít na vzdělávání jejich dětí, vnuček nebo žáků na základní škole. Podobné klady projektu popisují Wroe a Doney (2003). Jsou si vědomi faktu, že pro sponzora je daleko jednodušší poznávat příčiny chudoby na konkrétním příkladu jednoho dítěte než na zobecňujících datech a statistikách o třetím světě (Wroe, Doney, 2003, s. 86).

„Chtěla jsem, aby se naučily vnučky dávat, takhle podporovat a aby si uvědomily, že ve světě je bída. Aby si uvědomily, že třeba, když ta holčička prostě napíše, nebo prostě tak, abych jim měla příležitost o tom vyprávět, jó, aby to nebylo nucený, aby to bylo prostě s nějakou situací spojený. Takže i tak jako výchovně jsem to použila, jako k takovému globálnímu vzdělávání.“ (R2)

„Vzhledem k tomu, že naše škola funguje jako škola rodinného typu...“ *„A oni tomu jsou hodně nakloněni, vlastně se mi věnujeme právě multikulturním tématům a právě i globální a rozvojová výchova, že se zapojujeme do jednoho světa. A právě podle to byl pro mě, že jsem si říkala, že by nebylo špatné jako praktický příklad.“* (R5)

Nemožnost osvojení v České republice

Řada respondentek se před zapojením do projektu Adopce na dálku[®] pokoušela o osvojení nebo pěstounskou péči v České republice. Tyto formy se zdají respondentkám z různých důvodů jako nerealizovatelné. Některé zmiňovaly velké finanční zatížení rodiny nebo stereotypní pohledy, které by mohlo dítě vyvolat u širší rodiny.

„Já jsem kdysi absolvovala, než se mi narodila dcera, tak jsem absolvovala, hm, nějaký úřednický proces na osvojení dítěte. Jo nebo adopci dítěte. Něco naprosto neskutečného, nehodlám o tom ani mluvit ani se k tomu vyjadřovat. Prostě, to, to bylo něco neuvěřitelného, jo? Ani to, ani to nebylo průchozí, jo? ... takže z toho důvodu jsem už nezkoušela, jakože bych zkoušela třeba tady najít nějaký dítě, který se ocitlo v nějaké svízelné situaci...“ (R4)

„Já, já jsem, kdysi jsem uvažovala, že bych měla, že bych šla do nějaké adopce českého dítěte třeba do pěstounské péče nebo tak, ale k tomu musí být dva. Můj manžel to nechtěl, tehdejší manžel. Takže ne, neuskutečnilo se to, takže jsem alespoň touhle formou, touhle pomocí...“ (R6)

„Proč jsem se vůbec rozhodla, že chci nějakým způsobem pomáhat, hm, tak s největší pravděpodobností proto, že máme jenom jedno dítě a zjistili jsme, že teda, když takzvaně, jak se lidově říká, nám osud nedopřál dětí více.“ „Hm, a, dá se říct, že to téma jakoby adopce nebo téma hostitelské nebo pěstounské péče u nás, hm, čím více jsme o tom věděli, tím více se nám to zdálo, jakoby nerealizovatelné, z toho důvodu, že... Já bych musela zůstat úplně doma a nemohla vůbec pracovat, hm, tak asi bychom na tom byli finančně, tak že bychom si to asi ani finančně nemohli dovolit. Hm, nebo s většími obtížemi. Nakonec jsme zvážili situaci celé širší rodině. I s nastavením rodiny z manželovy strany, hm, a prostě jsme zjistili, že v té reálné rovině, tak, jak bychom si to představovali, by to asi nebylo. Née že jenom jednoduché, to by to nebylo určitě, ale že by to bylo poměrně obtížné, protože, hm, protože si myslím, že rodina by měla potíže třeba s akceptováním, hm, dětí v pěstounské péči nebo adopci, že by měla prostě problém.“ „Takže jsme se rozhodli, že tato forma pomoci by pro nás asi nebyla. No, ale přesto jsme měli nějakou potřebu nebo touhu se prostě ještě o někoho nějakým způsobem postarat nebo mu zlepšit start do života, takže jsme to vyřešili tímto způsobem.“ (R3)

8.2.3 Vývoj motivace

Tuto podkapitolu zde zařazuji kvůli zajímavé rozdílnosti vývoje motivace u respondentek.

Jedna z respondentek vnímá svojí motivaci jako vyvíjející se jev. Zpočátku se jí jevila pomoc skrze adopci na dálku jako skvělá příležitost, jak pomoci někomu, kdo danou

pomoc potřebuje. „Když jsem k tomu projektu přišla, tak se mi to zdálo jako úžasná věc.“ Když se respondentka s problematikou kmene více seznámila a začaly jí chodit pravidelně dopisy, začala o této formě pomoci pochybovat. Nyní říká, že existuje: „něco, co je ještě pořád otevřené pro mě a co mi nějakým vnitřně nějakým způsobem pořád vadí nebo irituje.“ „pořád jakoby převažuje to, že ten efekt toho projektu je pozitivní.“ Nejistoty, které v projektu vidí, chápe jako její neznalosti. „Tím pádem, když je to neznalost, tak si říkám, že mi to pořád ještě nedává důvod k tomu, abych se na něčem takovém nepodílela.“ (R1)

Na druhé straně jedna z respondentek byla z počátku proti podpoře projektů adopce na dálku. Její pohled na tyto projekty se změnil při vzniku Adopce na dálku[®] Kathkari na škole CARITAS-VOŠs Olomouc.

„Jinak opravdu jsem koukala na ty adopce hodně skepticky. A potom vlastně, když vznikl na naší škole ten projekt, tak jsem si říkala, že to už je hodně blízko mě, a že bych na to už měla opravdu odpověď. Takže už musím najít příčinu, proč to nechci podpořit, anebo to podpořit musím. No a, přišlo mi z různých důvodů, že bych to spíš mohla podpořit ten projekt...“ (R2)

U jiné respondentky je motivace udržována zdárným průběhem studia dítěte.

„Hm, mám ten pocit, že ty děti se nějakým zdárným způsobem rozvíjejí, že se snaží, což je pro mě důležité. My jsme vlastně oba dva s manželem, já teda původně jsem byla pedagog, manžel je pedagog, takže svým způsobem nám dělá radost, že ty děti třeba nějakým způsobem chápou to, že je pro ně důležité, aby se připravovaly v rámci svých možností na svůj budoucí život.“ (R3)

8.2.4 Dílčí závěr

Řada sponzorů již před zapojením do projektu měla vnitřní motivy vedoucí k přispění na dobrou věc. Většina z nich byla od podobných projektů odrazována stereotypy ve společnosti, například se obávali, kde peníze skončí. Respondentky čekaly na důvěryhodný projekt, který by byly ochotné podpořit. Proto je velmi důležité, za jakých okolností přišly s projektem do styku. Určujícím faktorem pro výběr projektu Adopce na dálku[®] Kathkari je tedy způsob seznámení se s ním. Větší množství informací o realizaci projektu a jeho transparentnosti vedou k větší důvěryhodnosti a k zapojení se do projektu. Škola CARITAS-VOŠs Olomouc má dle mého úsudku

hlavní význam v navázání důvěryhodnosti. Je to způsobené především malou velikostí projektu a svědectvím studentů oboru Mezinárodní humanitární a sociální práce o jeho fungování v organizaci Bethany Society.

V šesté kapitole jsem nastínila motivy vedoucí k prosociálnímu chování. Při kódování rozhovorů jsem mohla některé z nich identifikovat. Avšak k tomu abych mohla motivy popsat a rozčlenit, bych potřebovala znát respondentky delší dobu. Zároveň si uvědomuji, že takový výzkum by patřil spíše do kompetencí psychologa nežli sociálního a humanitárního pracovníka.

Pro většinu respondentů bylo velmi obtížné vysvětlit vnitřní motivy, které je vedly k zapojení se do projektu. Tuto skutečnost potvrzují i autoři Homola (1972) a Blatný (2010), kteří popisují složitost motivačního systému a propojenost jednotlivých motivů. Vyjádření motivů je dále ztíženo faktem, že řada z nich je pro jedince nevědomá (viz kap. 5.3).

Z mého pohledu u řady respondentek je znatelná snaha o naplnění vnitřního pocitu. Naplnění může mít podobu morální povinnosti¹¹, vyvážení života nebo snahou po sobě něco zanechat. Ve výpovědích se také objevila křesťanská teze *pomoc bližnímu svému*¹² nebo snaha o vyčištění karmy. S morální povinností souvisí i pocit spravedlnosti popisovaný v teorii u empatických motivů¹³. Respondentky vnímají rozdílné materiální podmínky jako nespravedlivé, a proto se rozhodly tuto nerovnost zmírnit. S empatií je spojená i motivace založená na předchozí vlastní zkušenosti s nedostatkem finančních zdrojů na studia.

Další motivy se objevily v souvislosti s významem projektu pro samotné sponzory. Respondentky vnímají, že projekt se dá využít pro vzdělávání nejmladší české populace. Zároveň jim poskytuje adopce na dálku možnost se o někoho „postarat“.

Ve výčtu motivů nezmiňuji motiv vzdělání a jiných dopadů na dítě nebo komunitu. Tato problematika je zpracována v další dílčí výzkumné otázce.

¹¹ viz kap. 6.2

¹² viz kap. 6.6

¹³ viz kap. 6.4

8.3 Co očekávají sponzoři od projektu Adopce na dálku[®] Kathkari ve smyslu dopadů na komunitu?

V této dílčí výzkumné otázce se zaměřuji na jednotlivé očekávané dopady sponzorství na děti nebo komunitu kmene Kathkari. U pozitivních očekávání se respondentky ve svých názorech potkávaly. U negativních dopadů se ve svých míněních rozcházely. Některé si nepřipouští jakékoli negativní dopady, jiné pochybují o smyslu projektu (viz DVO1). Nejprve ukážu, jak odlišná mohou být očekávání od projektu Adopce na dálku[®], a poté se zaměřím na pozitivní a negativní očekávání.

Některé respondentky věří tomu, že projekt má pouze pozitivní dopady.

„Ale prostě věřím v to, že to mělo pouze pozitivní dopad.“ (R6)

Některé respondentky se nad negativními dopady zamyslely. Věřící však tomu, že v projektu se negativním dopadům předchází.

„Jenže vzhledem k tomu, že to je distribuováno nějakou církevní organizací, těmi řádovými sestrami osobně, tak jako doufám, že to je podobné, tak prostě se vyvarují, aby tohle to nevzniklo.“ (R5)

Jiné respondenty mají pochybnosti o správnosti projektu.

„No a já si budu klást otázku, aha, tak jako pomohlo jim to ve finále nebo ne? Bylo třeba něco, co rozbilo tu rodinu nebo prostě přispělo k nějakým, nějakým stresům, že ten člověk je vytrženej z nějakého prostředí a prostě najednou se ocitnul. Protože já rozhoduju o tom, co je pro něj jakoby dobrý.“ (R1)

8.3.1 Pozitivní dopady na dítě a komunitu

Vzdělání

Nejčastěji zmiňovaný dopad na dítě bylo zprostředkování vzdělání. Níže popíši jednotlivé očekávání od vzdělání a pozitiva, která sebou vzdělanost dětem přináší.

Přístup ke vzdělání vidí respondentky často jako jedinou možnost, jak dítěti v jeho situaci pomoci.

„Protože já osobně si myslím, že jediné, co těm dětem může pomoci je vzdělanost a zvýšení gramotnosti.“ (R5)

Zároveň si respondentky nekladou velké ambice ohledně dosaženého vzdělání dětí. Jako za dostačující vnímají dosažení základní gramotnosti. Ta by mohla pomoci k předcházení okrádání nebo vykořisťování celého kmene.

„Tím se i často uklidňuju, nebo si říkám, že by úplně stačilo, kdyby se ty děti naučily alespoň základům čtení a počítání a případně psaní.“ (R1)

„Tam nejde ani o tom jim dát nějaké extra vzdělání, ale o to, aby si alespoň mohli spočítat výplatu, aby je nikdo neošidil.“ (R2)

Se vzděláním si respondentky spojují různé možné další dopady, které se díky gramotnosti dítěte mohou objevit. Respondentky zmiňují, že skrze získané vzdělání budou mít děti možnost změnit a zkvalitnit svůj život, získat větší rozhled o fungování mimo komunitu, nebo že vzdělanost povede ke zvýšení hodnoty vzdělání v kmeni.

Respondentky vnímají přístup ke vzdělání jako důležitý z hlediska **kvality života** dítěte. Vzdělání hodnotí jako jednu z vyšších potřeb, kterou je dobré uspokojovat.

„Je to přesto zkvalitnění toho života toho člověka, jo, když může chodit do školy.“ (R2)

„A tím, že jsou vlastně nuceni uspokojovat ty své základní potřeby, a to znamená mít nějaké prostředky, aby si zajistili stravu a nějaké bydlení, tak samozřejmě tam není nebo dokážu si představit, že tam určitě není prostor pro uspokojování těch vyšších potřeb, těch vzdělávacích.“ (R1)

Dále se domnívají, že vzdělání pomůže **změnit životy dětí**.

„...bude se realizovat v rámci jejich vzdělávání, díky kterému, nebo což pro ně může znamenat nějakýsi výtah, nebo lepší možnosti v budoucnu, což ty děti teďka jaksi nemají.“ (R1)

Respondentky zmiňují, že vzdělání pomůže dětem, aby získaly větší **rozhled o fungování** společnosti mimo komunitu. Takováto zkušenost jim může pomoci ke snaze změnit své společenské postavení.

„Ale víceméně se mi jednalo hlavně o tom, že s tím vzděláním a s jakýmsi rozhledem ještě o kousíček dál než jenom je ta uzoučká komunita, že se jim vlastně umožní to, aby mohly vědoměji nakládat se svým životem. Aby věděli, že to není jakoby ta jejich jediná možnost.“ (R3)

„...že oni možná v té svojí nevědomosti si neuvědomují, v čem žijí. Ale zas na druhé straně si myslím, že člověk, když se naučí číst a psát, tak ho to v mnohém osvobodí. A myslím si, že gramotný člověk, pokud má nějakou možnost, schopnost, nikdo nemůže říct, že je úplně beznadějný, jo. Tím chci říct, že oni i když, i když, po té co se naučí číst a psát, by si vlastně uvědomili, v jakým, v jakým prostředí žijí a že nemají tolik těch možností, pořád ještě s tím můžou dělat něco díky tomu, co se naučili no. Myslím si, že to vzdělání jim musí pomoci.“ (R6)

Lepší uplatnitelnost na trhu práce

Většina respondentek předpokládá, že děti budou moci v dospělosti nalézt lepší uplatnění na trhu práce.

„Takže ta naděje, že tam dětem samotným dáváme lepší naději pro lepší uplatnitelnost, tak to asi bylo to nejdůležitější, to největší mé očekávání, který jsem od toho očekávala.“ (R1)

„Ale možná, že v té části, kde oni bydlí, že by mu to vzdělání stačilo alespoň k tomu, aby se tam někde uživil, aby se mohl. Tam nejsou takový velký města, že by tam mohl něco, jako. Někou práci vykonávat...“ (R4)

Zdravotní a materiální stránka

Dále respondentky očekávají zlepšení situace dítěte po zdravotní a hmotné stránce.

„Tam bude i nějaká pomoc v té rovině, že budou na tom třeba trošku lépe zdravotně, vzhledem k tomu, že budou mít alespoň zajištěnou stravu jednou denně. Hm... že trošku tam bude taková ta pomoc, že budou mít alespoň jedno to oblečení navíc, a nějaké takové jakoby drobnosti v té rovině hmotné.“ (R3)

Emancipace kmene

„A pak obecně emancipace, jakoby antiopresivní přístup¹⁴, emancipace lidí, kteří v podstatě nemají žádné šance na to se vytáhnout z těch nejnižších pater... Věřím, že projekt dokáže ovlivnit nebo mobilizovat, dát naději a možnost lidem, kteří prostě stojí o to se z té chudoby malinko vymanit.“ (R1)

¹⁴ Pozn. autora: Antiopresivní přístup je jeden z přístupů sociální práce. Jeho cílem je odstranit strukturální znevýhodnění utlačovaných skupin, které jsou manipulovány elitou dané společnosti (Navrátil, 2001, s. 139).

Význam pro rodinu a kmen

Respondentky věří tomu, že projekt adopce na dálku ovlivňuje pozitivním způsobem rodinný a komunitní život. Tato změna je vyvolaná uvědoměním si, že vzdělání je pro komunitu důležité.

„...no, já si myslím, že svým způsobem to má vliv i na ten komunitní život, protože, samozřejmě, jak se mění jednotliví členové té komunity, ať už ty, kteří dorůstají anebo rodiče, kteří najednou vidí, že jejich děti můžou třeba fungovat trošku jinak, hm... že třeba stojí za to, aby investovali svoji energii, a, hm, a pozornost směrem ke vzdělání. Tak si myslím, že i ta komunita se trošku mění, že prostě něco se v té společnosti, v té komunitě, jako by vždycky odehrává, nějak se posune. I když se posunou její členové, byť ty nejmladší. Ale řekla bych, že ono to má určitě vliv i na rodiče, když vnímají to, že jejich děti mají nějaké jiné možnosti, mají třeba i nějaké, nebo jsou, vede k tomu, aby měla jiné priority a podobně. Takže doufám, že jakoby ten pozitivní vliv tam bude takový v širší rovině jakoby. (úsměv). Samozřejmě né jenom jedním člověk, že?... To je pochopitelné, že? (úsměv).“ (R3)

„Můžou třeba získat, nebo co mám nějaké informace, tak né všichni rodiče jsou ztotožnění s tím, že by ty děti měli jít do školy. Že vidí nějaký význam v tom vzdělání, který se jim dostane. A že i třeba by jim mohlo otevřít oči, ale zas to říkám, otevřít oči, jak kdyby je měli zavřené (úsměv).“ (R1)

Respondentky vidí posun v **praktickém využití vzdělání**, například při sčítání cihel v cihelnách.

„Tak samozřejmě já jakoby žiju v té představě, že dítěte, které obdrží nějakou finanční podporu, která mu pomůže se posunout, vzdělanostně dál. Tak zároveň tím ovlivní tu rodinu v tom slova smyslu, že, pokud ta rodině vlastně dojíždí na to, že je negramotná, nemůže si třeba konkrétně, jakoby sečíst kolik cihel vyrobila. Tak to dítě může být už konkrétně někým, kdo v té rodině může pomoci... Takže to dítě může být i tím, kdo pomůže rodičům, už tady jakoby v těch praktických záležitostech a zároveň pokud to dítě se už stane třeba žákem nějaké školy, dostává nové informace, tak určitě to tu rodinu musí nějak ovlivnit. Rodina je systém, a systém je provázaný.“ (R1)

„Negramotného člověka je snadnější ošidit, nebo mu něco namluvit, zvláště v zemi, kde je negramotnost stále ještě běžnou věcí. Když umím číst a psát, tak si mohu někde

přečíst, co můžu a co ne a taky se mohu lépe domoci svých práv. Osvobodím se od závislosti na jiném člověku, který číst a psát umí.“ (R6)

Dále se ve výzkumu objevovaly názory, že vzdělání jedinci budou **vkládat svou energii** do dalšího rozvoje kmene.

„...že se jí umožní, aby mohla dále studovat, to může mít vliv, aby tím pádem člověk, který získá vzdělání, bude věnovat tu energii do toho kmene, ze kterého pochází nebo z toho místa, ze kterého pochází. Takže to si myslím, že by mohlo nastat, ale je to velká neznámá, protože je malá... Třeba když bude učitelka, tak třeba bude učit ty děti nebo kdyby byla lékařka, tak vlastně bude investovat dejme tomu do nějakých léků.“ (R5)

„Ale pokud se to vezme z druhé strany, pokud se to vezme od těch lidí, kteří to potřebují tu pomoc, tak to budou zrovna ty lidi, kteří tu pomoc budou dál poskytovat, pokud se zadaří a třeba dosáhnou toho vzdělání a budou zas další lidi, hm, přesvědčovat další lidi o tom, že vzdělání je důležitý a budou jim pomáhat.“ (R4)

Dalším zmiňovaným pozitivním dopadem je možnost naučit kmen **sociálnímu citění**.

„Pro mě to je něco, co si myslím v tom člověku nebo i v jeho okolí vyvolá pocit, že i on by se měl tak v životě chovat dál, což je v životě v podstatě nějaký silný sociální citění, který si myslím, že můžu takhle na dálku předat přes půl zeměkoule...“ (R4)

Snížení dětské práce

„Takže nějakým způsobem je to může ovlivnit, tak aby ty děti nemusely pracovat.“ (R5)

Toto očekávání mají i děti ze základní školy (dále pouze ZŠ) v Přerově.

„A hrozně je těší (pozn. děti), že když jsme viděli ten dokument a dívali jsme se na ty fotografie, tak že nebude ty cihly nosit na hlavě.“...“A tak si říkali, že je krásná a malinká, a že nechtěj, aby někde pracovala...“ (R5)

8.3.2 Negativní dopady na dítě a komunitu

Již výše jsem uvedla, že některé respondentky si neuvědomí možné negativní dopady na komunitu. Nejvíce negativní dopadů zmínily respondentky, které jsou s projektem Adopce na dálku[®] v bližším kontaktu.

Rozdělení komunity a závist

Respondentka 2 spolupracovala na založení projektu Adopce na dálku[®] v Praze. Z této zkušenosti uvedla příklad, kdy adopce na dálku vedla k rozdělení komunity.

„...tam v té obci byli rozděleni do dvou kategorií, protože všechny vlastně nemohli být adoptováni, i když to sociální šetření by bylo uděláno, co nejlíp, tak stejně, prostě... A opravdu z toho byly takové děti jako druhé kategorie.“ (R2)

Jako další možný dopad uvedly respondentky závist mezi členy komunity – těmi, kteří jsou do projektu zapojeni a těmi, kteří nejsou sponzorováni.

„No to jsme řešili, tak jsem třeba psala, když ta škola poskytla roční dar nebo ty dárky, tak co teda ty ostatní děti, které nejsou adoptované. Jestli tam není nějaká nevráživost nebo podobně... No a samozřejmě myslím si, že těm dětem, které nejsou adoptované, to musí být pro ně o dost těžší....“ (R5)

„Slyšela jsem nebo psali nám taky z Charity, že nemáme posílat žádné věci těm dětem, že by jim jiné děti záviděly, a bylo by to špatné. Což chápu, takže doufám, že se nestalo to, že někomu z těch dětí, když nemůžeme pomoci všem, že když pomůžeme někomu, že, že jim to neudělá zle, že nebudou pronásledovaný nějakou závistí a takovým nesouhlasem no.“ (R6)

Závislost

Respondentky se obávají vzniku závislosti dětí na poskytované pomoci.

„Samozřejmě, že člověk si tak trochu v duchu říká, že třeba, já nevím, by byl rád, kdyby těm dětem mohl přispět něčím víc nebo jinak nebo třeba osobněji, mimo tu rovinu toho, co je smlouveno, nebo domluveno. Na druhé straně já si uvědomuju, že to je určitá ochrana i těch lidí, kteří přispívají na to vzdělání dětí, tak i těch dětí, aby si právě nezvykli na to, že někde funguje nějaký donátor, kterému je možno zaslat žádost o cokoli a on samozřejmě vyhoví.“ (R3)

Opuštění komunity

Jako další negativní dopad vnímají respondentky možnost, že děti se rozhodnout svoji komunitu opustit.

„...že se to může zvrhnout právě v to, že, hm, prostě ten, ta možnost toho vzdělání a toho, že se vyšvihne někam ten člověk, hm, mu může ještě otevřít úplně jinej svět.“

Může mu otevřít cestu i do jiné země než je jeho vlastní země a to ho právě může změnit na tolik, že zapomene na to, odkud pochází nebo odkud přišel a jak vlastně se k tomu dostal.“ (R4)

„A když já mu prostě poskytnu tady tu možnost se vzdělat, posunout se někam dál. To dítě uvidí tu možnost. A třeba ve větším městě najednou, může dojít k tomu, že se cítí prostě vykořeněný, je bez rodiny.“ (R1)

Vztah ke komunitě

Jako další možné negativum uvedly respondentky vztah podporovaného dítěte ke zbytku rodiny.

„Ty děti se stávají otroky těch rodin, tak vlastně často, když ty individuální adopce, tak dostaly rodiny třeba těch 80% té dávky, tak to byla částka, která byla schopná tu rodinu uživit a to dítě tak bylo otrokem té rodiny. To je další věc. Co říkám, ,my vychováváme novodobý otroky‘ jo... takže to je další věc, proč to bylo kritizovaný...“ (R2)

Vnášení hodnot

V rozhovorech zaznívaly i obavy vzniklé kvůli možnému přenášení křesťanských hodnot skrze Bethánské sestry.

„...já to беру trošičku jako, jakoby misionářský projekt, protože vždycky ta pomoc s sebou nese i ehm, to že lidi, kteří pomáhají, přinášejí nějaký hodnoty a já nevím, jak moc jim když někdo žije v té komunitě, je to přijímáno ze strany těch hodnot, je to přijímáno tou komunitou jako dobrovolná záležitost.“ (R1)

„Tak jsem si pokoušela představit, jestli ta holčička ví, co jsou to Vánoce, jó, oni to tam možná mají u těch sestřiček, ale ona sama možná není křesťanka.“ (R2)

Jak jsem již na začátku této dílčí otázky uvedla, pohled respondentek se na negativní dopady velmi liší. Přestože některé z nich vidí negativa v možném přenášení křesťanských hodnot skrze organizaci Bethany Society, jiné respondentky motivuje právě fakt, že adopce je zprostředkovávána řadovými sestrami.

„Všimla jsem si toho, že ty Bethánské sestry, defakto nepodmiňují vzdělání tím, že by děti musely akceptovat jejich náboženství, tzn. že je nechávají v té rovině jejich kmenového náboženství. A to pro mě byl taky docela takový určující faktor...“ (R3)

„Takže to, že tam je ten prostředník, ta organizace řádových sester, tak já v tom vidím jakoby důvěru.“ (R5)

8.3.3 Dílčí závěr

Již ze zaměření projektu by se dalo předpokládat, že vzdělání bude nejočekávanější pozitivní dopad na dítě. Toto očekávání je potvrzeno ve výzkumech, které jsem popsala v druhé kapitole u pozitivních dopadů (viz kap. 2.3.3). Zároveň se vzděláním si respondentky spojují další očekávání, která se týkají různých oblastí. Velký význam má především možnost lepšího uplatnění na trhu práce. Tento a jiné zmiňované pozitivní dopady jsou také popsány v druhé kapitole (viz kap. 2.2.3). Některé dopady, které jsem ve výzkumu objevila, jsem ovšem v literatuře nenašla. Ze své zkušenosti ze zahraniční praxe mohu souhlasit s většinou výše zmíněných pozitivních dopadů. Pozitivní dopady, týkající se změny života dětí k lepší budoucnosti nebo emancipaci kmene, se mi zdají velmi ambiciózní. Myslím si, že výsledky těchto tvrzení budeme moci sledovat u dalších generací kmene Kathkari.

Zjištěné negativní dopady z velké části korespondují s popsány negativními dopady projektů adopcí na dálku (závist, závislost a opuštění komunity¹⁵). V literatuře jsem neobjevila negativum popisující, že by dítě podporovalo ze sponzorství celý zbytek rodiny. Myslím si, že u projektu Kathkari se toto nemůže projevit, neboť peníze v hotovosti se nedostávají k rodinám, ale pracují s nimi řádové sestry. Právě s působností Bethánských sester souvisí další zmiňovaný negativní dopad, a to přenášení křesťanských hodnot. Dle mého mínění není možné nyní jasně říci, zda se to děje, nebo ne. Na své zahraniční praxi jsem se s žádným jasně viditelným a nuceným přenosem křesťanských hodnot nesetkala. Nicméně je otázkou, jak na děti působí křesťanské prostředí školy. V pohledu na práci Bethánských sester se respondentky rozcházejí. Některé se obávají misionářské činnosti a přenášení hodnot, jiné v práci sester vidí důvěru.

¹⁵ viz kap. 2.3.2 a kap. 2.3.3

8.4 Jak sponzoři hodnotí fungování projektu Adopce na dálku[®] Kathkari?

V této dílčí otázce popíší pozitiva a negativa projektu z pohledu respondentek.

8.4.1 Pozitiva projektu

Pozitiva projektu se kryjí s motivy popsány u druhé dílčí otázky z projektu Adopce na dálku[®] Kathkari. Zde uvádím pouze ty pozitiva, která nejsou již výše popsána.

Spokojenost s projektem

Respondentky uvádějí, že jsou s fungováním projektu spokojeni.

„...prostě jsme neočekávali ani nějaký častý kontakt ani nic podobného. Mě velmi příjemně překvapilo, že ten kontakt v té smluvené rovině funguje“ (R3)

„Mně se líbí, že to není jak s jinejma institucemi takový nějaký dohadovačky.“ (R4)

„...spolupráce s Vaší školou právě byla moc fajn, hlavně ty workshopy, protože to je důležité, aby ty děti měli nějaké informace.“ (R5)

Zároveň respondentky oceňují práci Bethánských sester.

„Jako já si myslím, že to musí být hodně náročné se tam domlouvat někde, vůbec v té Indii a jako obdivuju tam ty sestry Bethánské, že jsou schopny tam s těmi dětmi být a obcházet a vybírat a prostě rozvíjet je. Nemyslím si, že by tam bylo něco špatně, já sama si dokážu představit nebo nevím, jestli si dokážu, ale myslím si, že to musí být hodně těžké vůbec něco takového rozběhnout.“ (R6)

Zasílání dopisů

Spokojenost řady respondentek je provázána s doručováním dopisů od dětí.

„No a pak když dostanu ten dopis, tak to je vždycky sladký. A kór, když tam je ještě fotka třeba nebo nějaká malůvka nebo nějaký obrázek.“ (R4)

„Určitě jsem také očekávala nějakou zpětnou vazbu, to znamená, že uvidím, kam ty moje peníze směřují a ty dopisy jsou samozřejmě takovým, tím nejužším kontaktem, který od dětí máme.“ (R1)

Většina respondentek je spokojená s frekvencí zasílání dopisů a s nastavenými pravidly. Některé by ocenily pravidelnější kontakt, možnost zasílání dárků nebo osobní setkání s dítětem.

„Že mi třeba vadí, že můžu psát dopisy jenom dvakrát ročně nebo jednou ročně nebo tak nějak jakože, že to tak nějak dodržuju, aby to nebylo třeba každé měsíce a tak. A nebo že nemůžu v tom dopisy nic poslat, jenom nějaký drobnosti, aby to zas nebylo vůči těm ostatním dětem neadekvátní...“ (R4)

„...co bych ještě uvítala nebo co by mě, hodně by mě potěšilo, ale chápu, že třeba to není reálný, kdybychom se někdy mohli sejít. To by mě jako hodně potěšilo. Nejsem si úplně jistá, jestli bych to zvládla, ale. Bylo by mi to hodně milý, příjemný.“ (R4)

8.4.2 Negativa projektu

Posílání dopisů

Zároveň korespondence vyvolává řadu nejistot, které se týkají především náplně dopisů.

„Když překládáme ty dopisy, tak tam je hodně těch díky, takže mi to jako mažeme (pozn. učitelé na ZŠ v Přerově mažou tato slova, než dopis čtou jejich žákům), protože toho by bylo moc, jo.“ (R5)

„Co, mě trošičku zarazilo, jak děti píšou, jaký maj písmo, a vím, že prostě vždycky ten dopis začnou děti psát samy a na další části prostě poznáš, že to dopíšou sestry nebo někdo prostě, kdo jim s tím pomáhá. ... Pak jsem si, ale říkala, že pokud to mají třeba někde předepsané a přepisují to, tak jako what the point?.“ (R1)

Další nejistoty vzbuzují obrázky, které se v dopisech objevují.

„Protože přijde mi zvláštní, když si to propojím, že je tam prostě namalovaný obrázek, kde je prostě větvička z vánočního stroměčku a tam je prostě baňka, a když si představím prostředí, ze kterého ty děti pochází, tak mi tam něco nesedí.“ (R1)

Výběr dětí z katalogu

Respondentky se shodují v tom, že výběr dětí přes katalog na internetu byl pro ně velkým osobním problémem.

„Bylo nám posláno vlastně přes internet, v podstatě děti, které jsou k dispozici. Tohle bych viděla jako problém, protože, ať se na mě nezlobí organizace, ale vybírat dítě z katalogu to mi přijde neostříhané. Ale já to chápu samozřejmě...“ (R5)

„No, a potom už to šlo nějakým takovým tím klasickým způsobem, že jsem dostala nějaký k tomu povídání, dostala jsem na internetu k tomu, nějak ten fotogalerie, což mi připadá příšerný. Ale jinak to asi nejde, že.“ (R4)

Vztah sponzorů k dětem

Respondentka se zkušeností s fungováním projektu zmínila nezdravý vztah sponzorů k podporovaným dětem. *„Občas jsem potkala někoho, kdo mi připadal absolutně ulítlej. A že prostě najednou má dítě, nějaký. Prostě, po který dlouho toužil a s kterým nemá žádnou práci, ale občas mu pošlou nějaký peníze. A úplně ‚chceš se podívat na moje děťátko‘ a ukazovali na mobilu fotky a já jsem si říkala, to je odporný hrozně jo.“ (R2)* Respondentka má k projektu etické výhrady a to především z této „opičí lásky“. Ze své vlastní zkušenosti zná lidi, kteří se vydali do země, ve které dítě žije. *„To byla taková ta ‚opičí láska‘, taková ta opičí láska ze strany těch lidí a ta se přenášela třeba i fyzicky to těch prostor, protože třeba, já nebudu jmenovat, ale lidi byli třeba svědky, že ty dárci dojeli tam na to místo. A tam opravdu na tom místě to neudělalo dobrou službu, jo.“ (R2)*

8.4.3 Doporučení respondentů

Respondentka, která má dlouhodobé zkušenosti na poli humanitární spolupráce, uvedla doporučení, která by mohla pomoci k předcházení negativním dopadům.

Anonymita projektu

„Jistě by to bylo asi nejlepší, kdyby to bylo anonymní, ale ten projekt prostě nemůže být anonymní, protože by vlastně ztratil tu atraktivitu pro ty dárcy. To už jsem vzdala tohle to, jó. Já si myslím, že tam prostě nějaká ta, že to někdo prostě potřebuje, ale já pokud bych měla, pokud bych se já měla za něco přimlouvát, tak aby ta individuální vazba byla, opravdu, aby tam bylo vytvořeno nějaký optimum, teda minimum, minimum té individuální vazby, která by pořád byla nějakou tou vazbou, ale aby to sloužilo, prostě, co nejvíce těm dětem.“ (R2)

Zároveň ve svém dalším povídání navrhuje způsob, jak by takový anonymní projekt adopce na dálku mohl fungovat.

„Já bych se nezlobila, kdybychom podporovali anonymně tu komunitu, mně by to vůbec nevadilo, jo kdyby prostě já nevím, občas nějaké to dítě něco napsalo, když už tam má být nějaká ta vazba, jo tak prostě, nebo ty děti napsaly, nebo podepsaly se na nějaký pohled nebo... A ani to tam být nemusí jo, kdybych dostávala ty zprávy od těch sester, prostě todle to jde na ty děti, a že oni chodí do školy jo, aby se pro určitý kruh lidí prostě rozdělily ty peníze.“ (R2)

Větší podpora komunity

„ Vůbec by mi nevadilo, kdyby ještě daleko víc těch peněz šlo na podporu té komunity, aby se mohlo. Třeba by to šlo nastavit nějak tak, aby se mohlo více těch dětí podpořit, aby třeba, na úkor třeba toho individuálního vztahu.“ (R2)

Informace

V průběhu rozhovoru respondentky narazily na témata, o kterých by se rády dozvěděly více.

„Je dobré, že se dozvídáme, jaký má zázemí a nejenom to, jak jí to jde ve škole. I když je pravda, teďko když jste na to narazila, že bychom třeba chtěli vědět víc, jak to třeba využije ta komunita. Jestli to jde třeba na stavbu nějaké ošetrovny nebo nemocnice?“ (R5)

„...když se vrátím k tomu dopisu, a tam vidím ten vánoční stromeček namalovaný, tak to mi nějak nesedí. A možná bych to potřebovala jenom nějak vysvětlit.“ „Třeba ten bližší kontakt, kvůli tomu, abychom věděli, jak konkrétněji ten projekt běží, protože hm i v tom dopise, že půlka je napsaná rukou dítěte a půlka ne, tak třeba i todle si třeba dovysvětlit.“ (R1)

Také se respondentky zmiňují, že by byly rády, kdyby jim přišly informace o platbě trochu dříve.

„Možná kdyby mě varovali z Prahy dřív, že už se blíží ten den, kdy se mají posílat peníze. Já jsem na to úplně v té škole zapomněla a teď se to musí rychle řešit, takže možná jediné tohle to.“ (R5)

8.4.4 Dílčí závěr

Respondentky jsou s fungováním projektu spokojené. Jejich nejbližším kontaktem s dětmi jsou dopisy, které vnímají jako důležité. Zároveň zasílané dopisy vzbuzují řadu negativním asociací spojených s jejich obsahem a způsobem psaní. Jako největší negativum vnímají respondentky výběr dětí z katalogu. V řadě z nich tento katalog vzbuzuje pocit, že by rády sponzorovaly všechny vyfocené děti. Zároveň respondentky nezmiňují, jak jinak by výběr dětí volily.

Ve výzkumu se objevilo několik negativních podmětů, které jsem v žádné literatuře nenašla. Jedná se o problematiku zasílání dopisů, výběr dětí z katalogu a vztah sponzorů k sponzorovaným dětem. V literatuře je popsáno, že projekty adopcí na dálku se zaměřují na viditelné programy (viz kap. 2.3.5). I ve fungování Adopce na dálku[®] Kathkari je tomu tak. Proto se dopisy posílají dvakrát ročně na Vánoce a Velikonoce. U některých respondentů to místo zvýšení motivace k podpoře projektu vede k jeho zpochybnění. Z mé zahraniční praxe a zkušenosti při realizaci výzkumu považuji všechny tři negativa za relevantní.

Zmiňovaná doporučení respondentů se vztahují na zvýšení anonymity dětí. To by mělo vést ke snížení negativních dopadů ve vztahu sponzora a dítěte. Z výše zmíněného vyplývá, že sponzoři by byli rádi za více informací spojených s fungováním projektu. V řadě případů vznikají nejistoty, které by mohlo poskytnutí informací odstranit.

8.5 Diskuze

Má výzkumná otázka se zaměřovala na popis motivace sponzorů projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari. K tomu, abych mohla výsledky výzkumu zjistit, jsem si stanovila dílčí výzkumné otázky, které se zaměřovaly na význam projektu, na motivaci k sponzorování, na očekávání vztahujících se na dopady na komunitu a na fungování projektu. Výsledky jednotlivých dílčích výzkumných otázek a jejich porovnání s výsledky jiných studií jsem uvedla u dílčích závěrů. Shrnutím dílčích výzkumných otázek jsem zjistila, že motivace je utvářena u jednotlivých respondentek rozdílně. Některé respondentky vnímají projekt bez jakéhokoli kritického zhodnocení. Jejich motivace je dána myšlenkou, že dělají dobrou věc a že dopady na komunitu

budou vždy pozitivní. Zatímco u respondentek pohybujících se v rozvojové a humanitární oblasti není motivace tak silná. U řady z nich převládají pochybnosti o smyslu projektu. Respondentky se obávají negativních důsledků, které může projekt přinést. Ve výzkumu se objevily obavy ze závisti a rozdělení komunity, ze závislosti komunity na sponzorství, z odchodu vzdělaných dětí do měst nebo z vnášení křesťanských hodnot do komunity. Další negativa spojená s projektem přinesl obsah posílaných dopisů od dětí a výběr dětí z katalogu na internetu. Přesto respondentky projekt podporují. Stále v něm vidí více pozitivních dopadů na komunitu. Hlavně ve zvýšení vzdělanosti a s tím spojených navázaných kladných dopadů, jako například možnosti nalezení lepšího zaměstnání. Zároveň se domnívají, že dojde k praktickému využití vzdělání v rodině, nebo že děti nebudou muset pracovat. K rozhodnutí podpořit projekt u těchto respondentek hrál roli i fakt, že projekt je realizován ve spolupráci CARITAS-VOŠs Olomouc.

Dle mého názoru tyto výsledky ukazují, že pokud si člověk není vědom negativních dopadů, které může jeho pomoc přinést, je pro něj jednodušší peníze darovat. Počáteční západní nadšení z pomoci dětem skrze projekty adopcí na dálku dle mého úsudku střídá jakási skepse u lidí, kteří se pohybují v humanitární nebo rozvojové oblasti. Důvodem může být první vyrůstající generace adoptovaných dětí a zjišťování negativních důsledků, které sebou projekty přinášejí.

Ze své vlastní zkušenosti mohu říci, že určitá skepse je v pohledu na tyto projekty potřeba. Některé respondentky měly jasný názor na to, jak konkrétnímu sponzorovanému dítěti lehce změnit život. Jak jsem uvedla v teoretických kapitolách práce, často mají organizace realizující projekty adopcí na dálku nerealistické cíle (viz kap. 2.3.4). Právě ty dle mého názoru mohou vést k těmto neadekvátním pohledům sponzorů. Je důležité, aby se společnost dozvěděla informace o pozitivních i negativních dopadech, a tím získala realistický pohled na rozvojové projekty. Díky tomu, že se začne otevřeně hovořit o jednotlivých dopadech naší zahraniční pomoci, se bude moci předcházet negativním nezamýšleným důsledkům.

V průběhu výzkumu jsem narazila na řadu informací, které mě vedly k doporučením pro projekt Adopce na dálku[®] Kathkari. Zde je uvádím:

K odstranění pochybností sponzorů a k vytvoření větší důvěryhodnosti by bylo dobré, kdyby studenti absolvující praxi v organizaci Bethany Society, napsali krátký

report o fungování projektu a kontaktu s dětmi. Tento text by se mohl jedenkrát ročně posílat na e-maily sponzorů. Zároveň by studenti na praxi mohli zjistit odpovědi na případné otázky sponzorů. K hledání nových sponzorů doporučuji, aby studenti po příjezdu ze zahraniční praxe intenzivně sdíleli své svědectví se širokou veřejností.

Z výše zmíněných negativ projektu ve čtvrté dílčí výzkumné otázce bych doporučila, aby dopisy, které nemohou celé napsat děti, nebyly posílány. Dle mého názoru by to odstranilo nejistoty, které jsou s posíláním dopisů spojeny. Místo dětí, které ještě nezvládnou napsat celý dopis samy, by mohly sponzory o vývoji dítěte informovat Bethánské sestry. Zároveň ke každému dopisu by mohly sestry připojit krátkou zprávu o rozvoji a práci s celou komunitou Kathkari.

V průběhu realizace výzkumu mě velmi zaujala Adopce na dálku[®] Kathkari na ZŠ a MŠ Pod skalkou v Přerově. Tato škola podporuje globální a rozvojové vzdělávání a adopci na dálku využívá ve své výuce. Zároveň s dětmi realizuje různé projekty zaměřené na život v Indii. V tomto druhu sponzorství vidím velké kapacity. Jednak dochází k finanční podpoře projektu a zároveň se zvyšuje povědomí o globálních problémech mezi nejmladší českou generací. Získané zkušenost žáků zapojených do projektu adopce na dálku na ZŠ může v budoucnosti vést k podpoře podobných projektů. Jistě by bylo užitečné zabývat se spoluprací CARITAS-VOŠs Olomouc i s jinými základními a středními školami.

Musím připustit, že průběh mého výzkumu byl do jisté míry časově omezen. Zároveň jsem našla limity v oblasti popisu motivů vedoucích ke sponzorství. Motivы jsem interpretovala bez znalosti situačních vlivů respondentek. To v mém výzkumu mohlo lehce vést k základní atribuční chybě. Tato chyba je v literatuře definována jako „tendence podceňovat situační vlivy na chování a předpokládat, že chování je vyvoláno určitou vlastností jedince“ (Atkinson, 2003, s. 611, podle Ross, 1977). Došla jsem k závěru, že podrobný popis těchto motivů by patřil spíše do kompetencí psychologa.

Po napsání této práce si myslím, že by mohl být zajímavý výzkum zaměřený na pracovníky s dlouhodobou praxí v oblasti realizace projektů adopcí na dálku. Tento výzkum by mohl pomoci k vytvoření přehledu doposud nepopsaných negativních a pozitivních dopadů projektů adopcí na dálku.

Závěr

Cíl mé práce byl zaměřen na popis motivace sponzorů projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari. Zajímalo mě, proč si sponzoři z široké nabídky podobných projektů vybrali projekt Kathkari. K dosažení výsledků jsem si stanovila dílčí výzkumné otázky, kterými jsem se snažila zjistit, jaký význam sponzoři projektu přikládají, co je motivuje k podpoře projektu, jaká mají očekávání ve smyslu dopadů na komunitu a jak jsou spokojeni s fungováním projektu.

V práci jsem objasnila kontext projektů adopcí na dálku a snažila jsem se popsat jejich pozitivní a negativní dopady. Překvapilo mě, že mezi odborníky neexistuje jasné stanovisko o tom, jestli tato forma pomoci pomáhá rozvoji chudým komunitám nebo ne. Data z různých výzkumů o pokroku sponzorovaných dětí se velmi liší a v literatuře nejsou jasné popsány negativní dopady této formy pomoci. Dále jsem se v práci zmínila o vyloučeném kmeni Kathkari a popsala projekt Adopce na dálku[®] Kathkari ADCH a CARITAS-VOŠs Olomouc. Přiblížila jsem problematiku motivace a motivů vedoucích k prosociálnímu chování. V této kapitole pro mě bylo důležité zjištění, že řada motivů je nevědomých a často pro jedince těžko vyjádřitelných.

Metodologii jsem založila na kvalitativním získávání dat pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Data jsem zjišťovala jednak od sponzorů pracujících na škole CARITAS-VOŠs Olomouc, tak i od sponzorů mimo rámec školy. Skrze kódování a interpretaci dat jsem došla k výsledkům, které nasvědčovaly tomu, že motivace vedoucí k podpoře projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari je založena na odlišnosti tohoto projektu od jiných projektů adopcí na dálku. Malý rozměr projektu vzbuzoval v respondentech pocit transparentnosti. Další důležitou skutečností byl kontakt studentů školy CARITAS-VOŠs Olomouc se sponzorovanými dětmi. Mimo motivy spojené se způsobem realizace projektu Kathkari respondenty ovlivňují i vnitřní podněty. Jako zajímavý motiv mi přišla snaha sponzorů o využití kontaktu se sponzorovaným dítětem ke vzdělávání v České republice. Zároveň mě překvapily výsledky, které ukazují, že několik respondentů se před zapojením do projektu pokoušelo osvojit si dítě v České republice. Motivace respondentů se velmi lišila na základě přiloženého významu projektu. Obohacujícím pro mě bylo negativní očekávání respondentky ve vztahu sponzora k podporovaným dětem. Pojmenovala tento vztah „opičí láskou“. Zároveň měli sponzoři různá očekávání od dopadů na komunitu. Získané výsledky v oblasti

očekávání se z velké části shodovaly s literaturou. Při vyhodnocování výzkumu jsem došla k závěru, že respondentky hodnotí možné dopady na komunitu podle znalosti oblasti rozvojové spolupráce.

Jako velmi přínosné na své práci vidím to, že se mi podařilo společně s respondentkami formulovat doporučení pro CARITAS-VOŠs Olomouc. Tato doporučení budou využitelné v další realizaci projektu. Také věřím tomu, že výsledky mé práce pomohou k nalezení více sponzorů pro katechetské děti.

Seznam zdrojů a literatury

Arcidiecézní charita Praha (nedatováno): Rozvojová spolupráce a humanitární pomoc [on-line]. Dostupné 3.11.2012 z <http://praha.charita.cz/zahranici/>

Arcidiecézní charita Praha, Caritas vyšší odborná škola Olomouc (2010). *Rámcová smlouva o spolupráci při zajištění realizace programu Adopce na dálku*[®]. Praha, Olomouc.

Atkinson, R. L. (2003). *Psychologie*. Praha: Portál.

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad, 3. vydání, Praha: Ekumenická rada církví v Československu, 1985.

Blatný, M. a kol. (2010). *Psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing.

Bolzano, B. (1951). *O pokroku a dobročinnosti*. Praha: Vyšehrad.

Cakirpaloglu, P. (2012). *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada Publishing.

Cakirpaloglu, P. (2004). *Psychologie hodnot*. Olomouc: Votobia.

CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc (nedatováno, a): Projekt Kathkari – Adopce na dálku. Základní informace [on-line]. Dostupné 21.11.2012 z <http://www.caritas-vos.cz/moKathkaris/info.aspx>

CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc (nedatováno, b): Projekt Kathkari – Adopce na dálku [on-line]. Dostupné 21.11.2012 z <http://www.caritas-vos.cz/moKathkaris/default.aspx>

CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc (nedatováno, c): Projekt Kathkari – Adopce na dálku. Pravidla projektu [on-line]. Dostupné 21.11.2012 z <http://www.caritas-vos.cz/moKathkaris/pravidla.aspx>

CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc (nedatováno, d): Projekt Kathkari – Adopce na dálku. Jak se nakládá s penězi? [on-line]. Dostupné 21.11.2012 z <http://www.caritas-vos.cz/moKathkaris/penize.aspx>

Sr. Celine, P. (2012). *Annual Report 2011–2012*. Panvel.

Center for social Action (2012). *Study of the Social Development Program with the Kathkaris in Raigad District, Jeevanalaya*. Mumbai: Archdiocese of Mumbai.

Congregation of the Sisters of the Little Flower of Bethany (nedatováno): Welcome to Our Website [on-line]. Dostupné 15.03.2013 z <http://www.bethanymangalore.org/>

Cox, D., Pawar, M. (2006). *International social work: issues, strategie, and programs*. United States of America: Saga Publications.

- Česká národní banka (2013). Kurzy devizového trhu. [on-line]. Dostupné 16.3.2013 z http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/denni_kurz.js
- Deklarace práv dítěte (nedatováno). New York, 20.11.1959 [on-line]. Dostupné 29.1.2013 z <http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/deklarace-prav-ditete.pdf>
- Dias, A. (2010). *The Kathkari Adivasis and Non-Governmental Organisations: A Study of Impact of the work done by Catholic Organizations of the Archdiocese of Mumbai in Raigad, Maharashtra*. Mumbai: Xavier Institute of Social Research.
- Disman, M. (2002). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum.
- Dušková, L. (2011) et al. *Encyklopedie rozvojových studií*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Gomba, P. (2003). *Slyšíte nás?* Praha: Newfinances.
- Hayesová, N. (1998). *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál.
- Hejna, D. (2010). *Náboženství a společnosti*. Praha: Grada Publishing.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Heredita, R. C., Srivastava, R. (1994) *Tribal identity and minority status: the Kathkari nomads in transittion*. Nové Dillí: Concept publishing company.
- Hewstone, M., Stroebe, W. (2006). *Sociální psychologie*. Praha: Portál.
- Hokrová, M., Táborská, S. (2008). *Globální problémy a rozvojová spolupráce*. Praha: Člověk v tísni.
- Homola, M. (1972). *Motivace lidského chování*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Horký, O. (2006). Rozvoj, participace a lidská práva. Nesnadná cesta k naplňování práva na rozvoj. In Waisová, Š. (Ed.), *Chudoba a bohatství v současném světě* (s. 9–22). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (nedatováno): Disaster management [on-line]. Dostupné 3.3.2013 z <http://w3.ifrc.org/what/disasters/about/forgotten-disasters.asp>.
- Jeniček, V., Foltýn, J. (2010). *Globální problém světa – v ekonomických souvislostech*. Praha: C. H. Beck.
- Kopřivová, J. (2009). Podpora dítěte, pomoc komunitě. *Sociální práce/Sociální práce*, č. 4, s. 26–28.
- Křištofová, I. (2006). *Usnadnění přístupu ke vzdělání a k informacím pomocí projektu Adopce na dálku[®]* (diplomová práce). Brno: Masarykova univerzita.

- Lebeda, P. (2009). Od pomoci k nové rozvojové agendě. In Lebeda, P., Lukáš, I. (Eds.), *Rozvojová pomoc nestačí* (s. 8–20). Praha: Glopolis.
- Lorenzová, J. (2001). Pomáhání a pomáhající profese. In Kraus, B., Poláčková, V. (Ed.), *Člověk, prostředí a výchova* (s. 173 – 182). Brno: Edice pedagogické literatury.
- Maren, M. (1997). *The road to hell*. New York: The free press.
- Mete, J., Mondal, A. (2012). *Profiling the Education among Scheduled Tribes in India*. Vol. 1, Issue IX. Golden Research Thoughts.
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing.
- Mlčák, Z. (2010). *Prosociální chování v kontextu dispozičních aspektů osobnosti*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě.
- Moyo, D. (2009). *Dead Aid*. London: Penguin Books.
- Mrkvička, J. (1971). *Člověk v akci*. Praha: Avicenum.
- Nakonečný, M. (2009). *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia.
- Nakonečný, M. (1996). *Motivace lidského chování*. Praha: Academia.
- Nakonečný, M. (1973). *Emoce a motivace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Navrátil, P. (2001). *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Marek Zeman.
- Plan International (2008a). Introduction. *The Development Impact of Child Sponsorship* [on-line]. Dostupné 21.10.2012 z <http://plan-international.org/files/global/publications/about-plan/sponsorship-intro.pdf>
- Plan International (2008b). *The Development Impact of Child Sponsorship* [on-line]. Dostupné 21.10.2012 z plan-international.org/files/global/publications/about-plan/sponsorship-report.pdf
- Rieff, D. (2002). *A bed for the night*. New York: Simon and Schuster paperbacks.
- Říčan, P. (2010). *Psychologie osobnosti*. Obor v pohybu. Praha: Grada Publishing.
- Save the children (nedatováno): Sponzor A Child [on-line]. Dostupné 3.11.2012 z http://www.savethechildren.org/site/c.8rKLIXMGIpI4E/b.6146367/k.8EA1/Sponsor_A_Child.htm
- SHP Ukrajina (nedatováno): Adopce na dálku [on-line]. Dostupné 3.11.2012 z <http://www.adopce-na-dalku.info/>
- Schmidbauer, W. (2000). *Psychická úskalí pomáhajících profesí*. Praha: Portál.
- De Silva, O. (2007). *The Impact of Globalisation on Kathkaris* (diplomová práce). Puna.

Srivastava, R. S. (2005). *Bonded Labour in India: Its Incidence and Pattern*. Geneva: International Labour Office [on-line]. Dostupné 13.11.2012 z http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---declaration/documents/publication/wcms_081967.pdf

Tožička, T., Stojanov, R. (2009). *Příliš vzdálené cíle*. Praha: Educon.

Všeobecná deklarace lidských práv (2008), Informační centrum OSN v Praze.

Wroe, M., Doney M. (2003). *A Better World*. London: Rough Guides.

Wydick, B., Rutledge, L., Glewwe, P. (2011). *Do International Child Sponsorship Programs Work? A Six-Country Study of Impacts on Adult Life Outcomes* [on-line]. Dostupné 26.10.2012 z http://usf.usfca.edu/fac_staff/wydick/csp.pdf

Wydick, B., Rutledge, L., Glewwe, P. (2010). *Do International Child Sponsorship Programs Work? Evidence from Six Countries Using a Regression Discontinuity Design* [on-line]. Dostupné 25.10.2012 z http://siteresources.worldbank.org/INTFR/Resources/BruceWydick_March15_11.pdf

Wydick, B., Rutledge, L., Chu, J. (2009). *Does Child Sponsorship Work? Evidence from Uganda using a Regression Discontinuity Design* [on-line]. Dostupné 24.10.2012 z <http://emlab.berkeley.edu/~webfac/bardhan/wydick.pdf>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Pravidla a podmínky projektu Adopce na dálku[®]

Příloha č. 2: Scénář rozhovoru

Příloha č. 1 – Pravidla a podmínky projektu Adopce na dálku[®]

Pravidla a podmínky projektu Adopce na dálku[®], s. 3 – 20 (Příloha k Rámcové smlouvě o spolupráci při zajištění realizace programu Adopce na dálku[®]). Materiál je oscanový neboť se mi nepodařilo sehnat elektronickou verzi.

JAK PROJEKT ADOPCE NA DÁLKU[®] FUNGUJE

VÝBĚR CÍLOVÝCH ZEMÍ A DĚTÍ DO PROJEKTU ADOPCE NA DÁLKU[®]

Jak se vybírají země, v nichž Rozvojové středisko ADCH Praha pomáhá, a kdo pomoc zajišťuje?

Základními kritérii výběru jsou potřebnost země, politická stabilita oblasti a důvěryhodná místní partnerská organizace, která smluvně zajišťuje, že jsou prostředky využity v souladu s posláním projektu.

Kdo a jak vybírá děti do projektu Adopce na dálku[®]?

Děti vybírají vždy místní sociální pracovníci ve spolupráci s komunitou. Základní podmínkou pro zařazení dítěte do programu je skutečnost, že dítě bez pomoci projektu nemůže z finančních důvodů docházet do školy nebo by z obdobných důvodů muselo školní docházku předčasně ukončit. Současně se posuzuje i zájem dítěte o vzdělání. Pro výběr dětí do projektu je nepřijatelná jakákoli diskriminace z hlediska náboženství, kasty nebo pohlaví.

Dá se pomoci i sourozencům vybraného dítěte?

Je dobré chápat podporované dítě jako zástupce rodiny a celé komunity. Sociální pracovníci se vždy snaží pomoci celé rodině, a to jak komunitními projekty, jež mají dospělým do budoucna zajistit příjmy, tak i například nákupem školních pomůcek pro sourozence. Děti do projektu vybírají místní lidé, kteří znají velmi dobře podmínky v dané oblasti, vědí tedy, kdo pomoc nejvíce potřebuje. Z tohoto důvodu nelze do výběru ani na přání dárce zasahovat.

Proč podporujeme i komunitu?

Praxe a dlouholetá zkušenost ukázaly, že podpora dítěte ve vzdělávání může být ještě účinnější, zaměří-li se i na rodinu a blízké okolí dítěte, které ho k učení motivuje. Taková forma rozvojové pomoci je zároveň citlivější k místnímu prostředí a kultuře, která je v rozvojových zemích založena na životě v komunitě. Díky Rozvojovému fondu (více na str. 5) můžeme podporovat komunitní projekty partnerských organizací, které přispívají k celkovému rozvoji oblastí, ve kterých děti zařazené do projektu Adopce na dálku[®] žijí. Například skupina lidí společně založí určitý projekt (chov včel, drůbeže, prasat) nebo partnerská organizace jednorázově přispěje jednotlivým rodinám na založení živnosti (malý obchůdek, koupě krávy, šicího stroje). Záměrem těchto projektů je posilování vlastních schopností místních obyvatel. Velmi dobře fungují také tzv. svépomocné skupinky (Self-help group/SHG), které společně spoří a vzdělávají se (ve většině případů se jedná o skupinky žen). Jakákoli pomoc rodinám podporovaných dětí či celým komunitám, v nichž děti zapojené do projektu žijí, znamená prospěch pro děti samotné.

FINANČNÍ PROSTŘEDKY: OD DÁRCE AŽ K POTŘEBNÉMU DÍTĚTI

Jak se peníze dětem zprostředkují a co za ně dostanou?

Finanční prostředky z Fondu adopcí posílá Rozvojové středisko Arcidiecézní charity Praha několikrát do roka přímo na účty partnerských organizací. Peníze na školné a mimoškolní aktivity (doučování, letní tábory apod.) posílá většina partnerských organizací na účty jednotlivých škol, ve velkém se nakupují školní pomůcky, látky na školní uniformy, proplácí se rodině dítěte neodkladná zdravotní péče. Tam, kde je to možné, preferujeme, aby dítěti nebyly partnerskou organizací hrazeny veškeré náklady spojené s jeho docházkou do školy, ale aby se na nich alespoň určitou částkou podílela i rodina. Tento přístup totiž vede k větší motivaci dítěte dobře studovat a také jeho rodiče pak jeví o vzdělávání dítěte, na kterém se sami finančně podílejí, větší zájem.

Kdo zaručí, že se platby dárců k dětem skutečně dostanou?

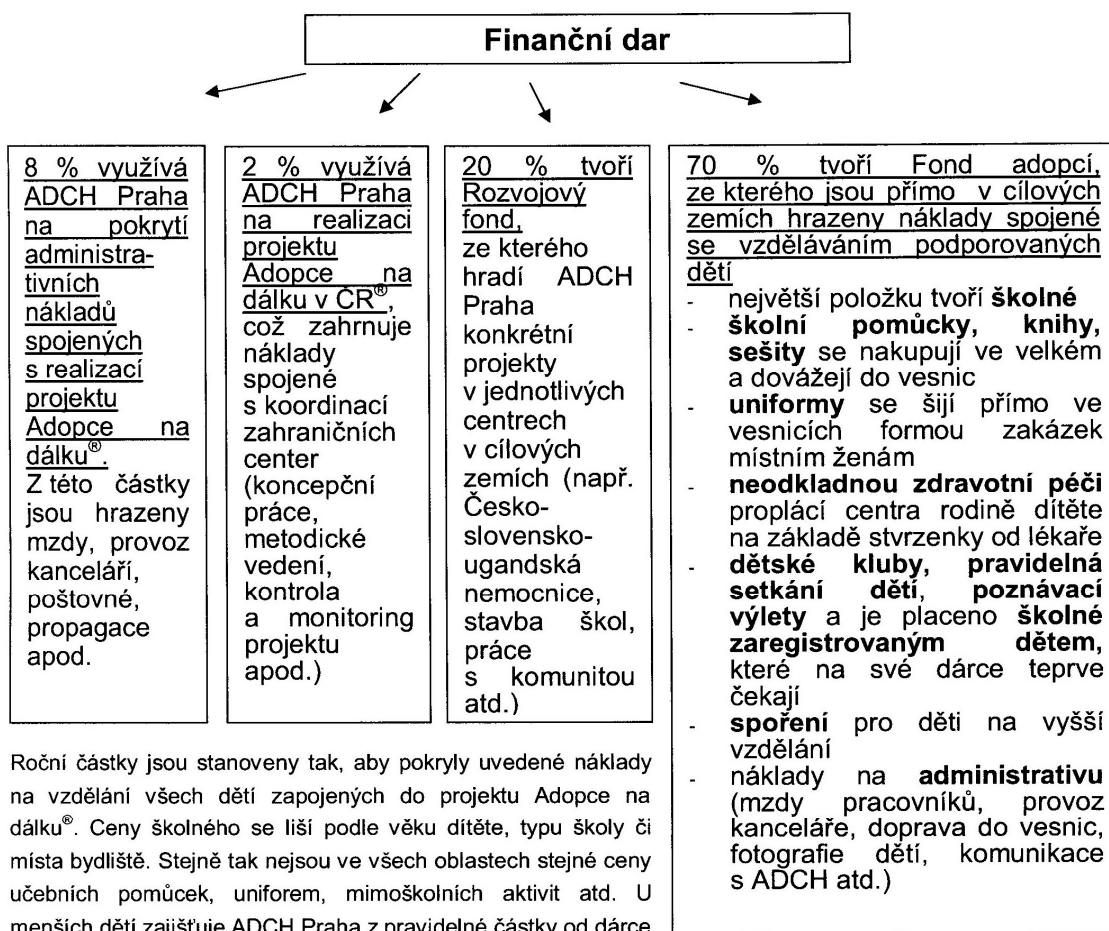
Arcidiecézní charita Praha spolupracuje s pečlivě vybranými partnerskými organizacemi, se kterými pravidelně komunikuje, vyžaduje vyúčtování všech příspěvků a nákladů včetně auditorské zprávy, schvaluje jejich rozpočty a kontroluje dodržování podmínek Smlouvy o vzájemné spolupráci mezi oběma stranami. Mimoto jednotlivá centra pravidelně navštěvujeme a provádíme kontrolu na všech úrovních – od dokumentace v kanceláři po návštěvy náhodně vybraných dětí, jednání s řediteli škol, sociálními pracovníky, místními autoritami a vesnickými komunitami. Sociální pracovníci prostřednictvím pravidelných návštěv monitorují sponzorované děti a využití podpory. Dárci mají možnost děti navštívit, podporované děti posílají dopisy a vysvědčení, které např. dosvědčují zaplacené školné.

Dostane každé dítě stejnou částku?

Je důležité vědět, že každé dítě potřebuje z Fondu adopcí čerpat různě vysoké částky, a to z několika důvodů. Výše školného se v jednotlivých ročnících školy liší. Rozdíly jsou rovněž mezi vládními a soukromými, denními a internátními školami. Cena školní uniformy a školních pomůcek roste s věkem dítěte. Nemocné dítě čerpá mnohem více na zdravotní péči nežli dítě zdravé. Částka, kterou každý rok děti dostávají, se proto mění s věkem, typem školy a jejich zdravotním stavem (více na str. 14-15).

Kolik procent tvoří náklady projektu?

Na pokrytí administrativních nákladů spojených se zajištěním projektu (mzdy, provoz kanceláře, poštovné, propagační materiály atd.) využívá Rozvojové středisko ADCH Praha 8 % z daru na dítě. Další 2 % jsou určena na realizaci projektu Adopce na dálku® v České republice. Jedná se o náklady spojené s koordinací center ve všech cílových zemích (koncepční práce, metodická vedení, kontrola a monitoring projektů apod.). 70% z daru na dítě je využito na realizaci projektu v zahraničí (školné, učební pomůcky, uniformy, mimoškolní aktivity, poštovné, fotografie, mzdy, provoz kanceláře, cesty za dětmi do jednotlivých vesnic atd.) a 20% z daru na dítě tvoří Rozvojový fond.

Co je a k čemu slouží Rozvojový fond?

Rozvojové středisko Arcidiecézní charity Praha realizuje v cílových zemích v rámci projektu Adopce na dálku® i další navazující rozvojové programy a projekty, jejichž cílem je zajistit celkový rozvoj komunit (rodin, škol, vesnic), ve kterých žijí podporované děti. Za tímto účelem byl zřízen Rozvojový fond, který tvoří 20% ročního příspěvku na dítě a do kterého lze přispět také samostatnou platbou (s uvedením variabilního symbolu 798). Externím zdrojem finančních prostředků na realizaci vybraných projektů jsou granty a dotace různých domácích i zahraničních institucí určených na rozvojovou pomoc (např. dotace Ministerstva zdravotnictví ČR na stavbu nemocnice v Ugandě). Projekty nepřímo podporujeme také další činností (trička, VHS, DVD). Přehled realizovaných projektů hrazených z Rozvojového fondu naleznete na <http://www.charita-adopce.cz/> v odkazu Rozvojové projekty, nebo se o nich můžete informovat v naší kontaktní kanceláři.

ŠKOLY A STUDIUM

Chodí děti před začátkem podpory do školy?

Většina dětí v Ugandě a Kongu před registrací do projektu Adopce na dálku® do školy nechodí. V Indii a Zambii již většina registrovaných dětí školu navštěvuje, ale brzy by ji musely z finančních důvodů opustit (narůstající náklady spojené s docházkou do školy ve vyšších ročnících). V Bělorusku se jedná spíše o podporu mimoškolních aktivit dětí a podporu jejich sociálně slabých rodin.

Do jakých škol děti z projektu Adopce na dálku® chodí?

Ve většině případů chodí děti do té školy, kterou mají nejbližší svému bydlišti. Jelikož je však úroveň státních škol mnohdy velmi nízká, upřednostňujeme, tam kde je to možné a žádoucí, kvalitnější soukromé školy. V některých oblastech však nejsou k dispozici nebo jsou neúměrně drahé. V těchto případech se snažíme kvalitu výuky v dané státní škole zvýšit např. pomocí doučování a mimoškolních aktivit a zajistit tak rozvoj i ostatním dětem, které školu navštěvují. Pokud ve vesnici ani v jejím okolí není vůbec žádná škola, bydlí děti v internátu.

Jaké vzdělání mohou děti zařazené do projektu získat? Jaké jsou možnosti uplatnění po ukončení podpory?

Děti mají možnost získat maturitu a vyšší vzdělání nebo se vyučit určitému řemeslu. Některé děti se po absolvování základní školy vyučí na technické škole (např. opravář, švadlena, truhlář, práce s počítačem a další) a mají tak velkou šanci uplatnit se po dokončení školy v daném oboru. Jiné mohou po maturitě pokračovat ve studiu na vyšší odborné škole (např. v oborech zdravotní sestra, učitel a další). Univerzitní vzdělání získá jen velmi nízké procento dětí. Překážkou nejsou jen neúměrně vysoké poplatky, ale také reálná úroveň kvality výuky na základních a středních školách. Cílem projektu Adopce na dálku® je, aby každé dítě podle svých schopností dosáhlo určité kvalifikace, mohlo tak v budoucnu užít sebe a svoji rodinu a bylo tím prospěšné i pro komunitu, v níž žije.

Jak dlouho děti studují?

Školní systém se v jednotlivých zemích liší a délka studia rovněž závisí na typu školy, do které podporované dítě chodí. Informace o školním systému obdržíte společně s dalšími materiály při zahájení své podpory nebo ho naleznete na našich webových stránkách www.charita-adopce.cz v odkazu „Kde pomáháme“. Důležité je vědět, že věk dítěte mnohdy neodpovídá navštěvované třídě. Děti, které do školy před registrací do projektu Adopce na dálku® nechodily, nastupují do prvních tříd v pozdějším věku. Délku studia tudíž nelze odvozovat od věku dítěte, ale od aktuální navštěvované třídy a školního systému v dané zemi.

JAK PODPOŘIT DÍTĚ Z PROJEKTU ADOPCE NA DÁLKU®

Kdo se může stát dárce a podporovat dítě na dálku?

Dárce se může stát kdokoli, kdo by rád umožnil chudým dětem získat vzdělání. Pokud je pro vás roční částka příliš vysoká, můžete vytvořit skupinu lidí, která se na školné pro dítě složí – např. vaši přátelé, škola, třída, pracovní kolektiv, oddíl, farnost, obec. Ve prospěch dítěte můžete také uspořádat různé benefiční akce – koncert či výstavu a sami se přesvědčit, že podpora dítěte na dálku není jen otázkou peněz, ale především ochoty, energie a vůle pomáhat tam, kde je to zapotřebí.

Jaký je postup, pokud se pro Adopci na dálku® rozhodnu?

- seznámení se s Podmínkami a pravidly projektu Adopce na dálku®
- výběr dítěte
- registrace do databáze Rozvojového střediska ADCH Praha
- zaplacení potřebné částky
- převzetí informací o dítěti

Podmínky a pravidla projektu Adopce na dálku®

Tento dokument naleznete na www.charita-adopce.cz v odkazu „Adopce na dálku®“ nebo se s ním můžete seznámit v kontaktní kanceláři na naší adrese. Prosíme vás o jeho pečlivé přečtení před zahájením vaší podpory vybranému dítěti.

Výběr dítěte

Osobně v kontaktní kanceláři Rozvojového střediska ADCH Praha:

- Londýnská 44, 120 00 Praha 2 v otevíracích hodinách: po – čt 8.30 – 15.30

Prostřednictvím internetu (výjimkou jsou děti z Běloruska):

- www.adopcenadalku.cz nebo www.charita-adopce.cz
- po zadání internetové adresy se vám otevřou stránky ADCH Praha, kde v kolonce „Naše projekty“ najdete odkaz na „Rozvojové středisko, Adopce na dálku®“
- na našich stránkách v kolonce „O dětech“ klikněte na odkaz „Vyberte si Vaše dítě“ a po výběru na „Chci pomoci tomuto dítěti“
- přečtěte si Podmínky a pravidla projektu Adopce na dálku® a zaškrtněte políčko vlevo dole
- vyplňte a odešlete formulář „Rezervace dítěte“, na jehož základě vás zaregistrujeme

Výběr dítěte můžete nechat na nás:

- volejte na tel. čísla 224 246 519, 224 246 573
- nebo pište na e-mail: adopce@charita-adopce.cz
- nebo na naši poštovní adresu: Londýnská 44, 120 00 Praha 2
- stačí, když nám sdělíte své preference a uvedete své jméno, adresu, tel., e-mail

Registrace do databáze Rozvojového střediska ADCH Praha

- po uskutečnění výběru dítěte vás na základě poskytnutých údajů (jméno, poštovní adresa, telefonní číslo a e-mail)² zaregistrujeme do databáze a následně vám přidělíme specifický symbol
- specifický symbol = registrační číslo dárce
- variabilní symbol = registrační číslo dítěte
- oba symboly vám následně sdělíme, bez nich nelze platbu uskutečnit

Zaplacení potřebné částky

Zaplatit potřebnou částku lze následujícími způsoby:

- bankovním převodem
 - složenkou typu A (k dispozici na všech pobočkách České pošty nebo na požádání zašleme)
 - v hotovosti v pokladně Rozvojového střediska ADCH Praha (po – čt 8.30 – 15.30hod)
- platba by měla být provedena do 3 týdnů od registrace do databáze Rozvojového střediska ADCH Praha
 - peníze poukazujte na náš účet č. 749011/0100 u Komerční banky
 - nezapomeňte vždy uvést specifický a variabilní symbol

Převzetí informací o dítěti

Po zaplacení potřebné částky na dítě vám předáme:

- profil dítěte (informace o dítěti) včetně adresy pro dopisování
 - fotografii dítěte
 - zprávu z centra – informace o partnerské organizaci a oblasti, ve které dítě žije a dochází do školy
 - informace o školním systému dané země
- v případě bezhotovostní platby vám po jejím přijetí a zpracování zašleme výše uvedené dokumenty doporučenou poštou (do 4 týdnů po obdržení platby)
 - jestliže platíte v hotovosti, můžete si informace o dítěti a centru odnést přímo z naší pokladny
 - partnerské organizaci v cílové zemi sdělujeme jména nových dárců vždy začátkem následujícího měsíce

²ADCH Praha bude zpracovávat osobní údaje podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.

Jak se mnou bude Rozvojové středisko ADCH Praha komunikovat?

Kromě pravidelné korespondence od dítěte vám budeme dvakrát do roka zasílat Informační zpravodaj Rozvojového střediska ADCH Praha a pozvánku na tradiční benefiční koncert Arcidiecézní charity Praha. Pokud nám sdělíte svou e-mailovou adresu, rádi vás budeme několikrát ročně informovat o všech novinkách prostřednictvím Bulletinu. Veškeré novinky a dění naleznete na našich webových stránkách www.charita-adopce.cz. Se svými dotazy se na nás kdykoli bez váhání obraťte, a to na email adopce@charita-adopce.cz nebo na tel. 224 246 519, 224 246 573. Navštívit nás můžete také v naší kontaktní kanceláři, a to od pondělí do čtvrtka mezi 8.30 – 15.30hod. Těšíme se na setkání s vámi!

KOMUNIKACE S DÍTĚTEM

Překlady dopisů

V jakém jazyce korespondence s dětmi probíhá?

Děti píší dopisy v angličtině (Indie, Uganda, Zambie, Thajsko), francouzštině (Kongo) nebo v ruštině (Bělorusko). Jen menší děti, které ještě neumějí plynule anglicky / francouzsky / rusky, píší ve svém mateřském jazyce. V tomto případě je součástí dopisu od dítěte také překlad místního sociálního pracovníka do anglického jazyka (Indie, Uganda, Zambie, Thajsko), francouzského jazyka (Kongo) nebo jazyka ruského (Bělorusko). Dopisy dětem je třeba zasílat v angličtině (Indie, Uganda, Zambie, Thajsko), francouzštině (Kongo) nebo v ruštině (Bělorusko). Pokud jazyk neznáte a nemáte nikoho na pomoc s překladem, rádi vám pomůžeme:

Neumím anglicky/rusky/francouzsky a nemám nikoho na pomoc s překladem

Tento problém vám rádi pomůžeme vyřešit. Překlady zajišťujeme zdarma prostřednictvím našich dobrovolných překladatelů a lhůta pro vyřízení překladu je 1 měsíc. Vzhledem k technické náročnosti upřednostňujeme zasílání dopisů k překladu prostřednictvím e-mailu. Do dopisu dítěti nezapomeňte čitelně uvést své jméno a specifický symbol. Přeložený dopis vám zašleme zpět pomocí emailu nebo na vaši poštovní adresu. Dopis si také můžete vyzvednout v naší kontaktní kanceláři. Dopisy k překladu nám zasílejte na e-mail preklady@charita-adopce.cz nebo na naši poštovní adresu (dopis vložte do obálky společně s nadepsanou (vaše jméno a adresa) a ofrankovanou obálkou pro zaslání zpět). Dopis k překladu můžete také osobně přinést do naší kanceláře (po – čt 8.30 – 15.30hod).

Dopisy dárce dítěti – jak napsat a poslat dítěti dopis?

Mám čekat na první dopis od dítěte nebo mohu psát hned?

Na první dopis vůbec nemusíte čekat. Dítě přirozeně zajímá, kdo mu pomáhá, proto ho potěší jakékoli zprávy a fotografie od vás. Pokud nemáte čas psát, pošlete dítěti, prosíme, alespoň 1x ročně pohled nebo svou fotografii.

Čeho bych se měl v dopisech dítěti vyvarovat?

Korespondence dítěte, které pochází z nejhudších vrstev / kast rozvojové země, s dárce z bohaté Evropy může dítě za určitých okolností poškozovat. Z vašich dopisů nesmí dítě vyčíst nabídku jakékoli pomoci nad rámec projektu Adopce na dálku[®], protože tyto naděje v dětech způsobují spoléhání se na pomoc zvenčí a maří tím samotný cíl projektu.

Neposílejte a neslibujte proto dítěti žádné věcné dary či jiné nadstandardní benefity (např. možnost vybrat si školu, jejíž vyšší školné zaplatíte atd.) Neslibujte dítěti pozvání do České republiky ani svou návštěvu v zemi dítěte (výjimkou je Bělorusko) a nevyzývejte dítě k tomu, aby si napsalo o hmotné dárky, které by chtělo dostat. Protože se z Fondu dávků (více na str.13) peníze dělí pro všechny děti a všem dětem se kupuje stejný dárek, prosíme, neuvádějte do dopisů částku, kterou na dárek posíláte. Sociální pracovník pak ztrácí důvěru rodiny, protože jim částku nemůže předat.

Je korespondence zasílána přímo na adresy dětí?

Korespondence dětem je zasílána na adresy našich partnerských organizací v cílových zemích. Přímé adresy dětí dárce neposkytujeme (výjimkou je Bělorusko), ani jimi nedisponujeme. Ve většině cílových vesnických oblastí poštovní služby nefungují a rodiny zapojené do projektu Adopce na dálku[®] tudíž adresy nemají. Vedle toho dítě a jeho rodina často vnímá přímou korespondenci s bohatým dárce jako příležitost, jak získat materiální zajištění bez vlastního přičinění. Tato skutečnost má negativní dopad nejen na dítě a jeho rodinu, ale i na celou komunitu, která je tím demotivována ve svém vlastním úsilí o soběstačnost. Dalším důvodem je ochrana dárce, neboť ze zkušeností bylo potvrzeno, že dárce, jejichž adresy dítě/rodina/komunita nedopatřením získalo, dostávali řadu prosebných až žebravých dopisů. A v neposlední řadě také ochrana dítěte a ostatních rodinných příslušníků. Tímto pravidlem ctíme soukromí rodiny. Zároveň bráníme tomu, aby dítě dostávalo od dárce nevhodnou korespondenci. V případě, že dopis obsahuje pasáže, které by si dítě mohlo vyložit špatně s ohledem na odlišný kontext svého kulturního prostředí (případy zvaní dítěte do České republiky, nabízení hodnotných darů atd.), je zde sociální pracovník schopný obsah dopisu vysvětlit nebo dopis nedoručit a vrátit Arcidiecézní charitě Praha.

Jaký je postup pro zaslání dopisu?

Dopisy zasílejte přímo do dané země. Adresu obdržíte společně s informacemi o dítěti (najdete ji na zadní straně profilu dítěte úplně dole). Pouze dopisy do Konga, kde státní pošta nefunguje dobře, je nutné zasílat na naši adresu: ADCH Praha, „ADOPCE KONGO“, Londýnská 44, 120 00, Praha 2.

Protože dopisy od vás chodí dětem přes místní partnerskou organizaci, která zapojení „vašeho“ dítěte do projektu Adopce na dálku[®] zprostředkovává, je nezbytné, abyste do dopisu vždy výrazně uvedli své jméno a specifický symbol a především jméno dítěte a jeho registrační číslo (variabilní symbol). Pokud byste např. registrační číslo dítěte neuvedli, mohlo by dojít k záměně při předání dopisu - jména dětí se mohou shodovat. Do dopisu dítěti neuvádějte svoji adresu.

Na obálku uveďte pouze adresu partnerské organizace (nikoli jméno dítěte), vaši

zpáteční adresu nedoporučujeme uvádět.

Dopisy zasílejte obyčejně (ne doporučeně), cena závisí na váze dopisu.

Protože jsou dopisy od dětí zasílány přímo vám, je nezbytné, abyste nám vždy včas nahlásili jakékoli změny své adresy nebo jména. Tyto změny našim partnerským organizacím zprostředkujeme.

Dopisy od dítěte

Jak probíhá komunikace s dětmi? Jak často a kdy děti píší?

První dopis od dítěte obdržíte do 4 měsíců od zaplacení částky na jeho studium. V průběhu podpory píší děti 2x ročně, a to vždy před Vánoci a během Velikonoc nebo v letních měsících (termín druhého dopisu se v jednotlivých oblastech liší). Jednou ročně zasílá partnerská organizace roční zprávu se školními výsledky a novou fotografií dítěte. Termíny pro zasílání vysvědčení závisí na typu vzdělání, školy či na příslušné partnerské organizaci. První vysvědčení dítěte obdržíte po uplynutí roční podpory.

Píší dopisy děti samy nebo jim se psaním někdo pomáhá?

Některé děti zvládají psát dopisy samostatně, jiným asistují sociální pracovníci. Někdy se proto kvůli překladu sociálního pracovníka může stát, že jsou v dopise „dospělé“ výrazy. Za nejmenší děti dopis kompletně připravují jejich sociální pracovníci, děti se snaží připojit své kresby. Děti často nevědí, jak a co vám psát - dopis většinou ještě nikdy nepsaly. Proto nebuďte zklamaní, když budou dopisy spíše stručné a nespělé nebo poměrně formální. Důležitým faktorem je i rozdílnost kultur – např. lidé v Africe a Indii nejsou zvyklí zacházet do detailů a moc mluvit o sobě. Pro dítě je dopisování ale významnou příležitostí, jak rozvinout své vyjadřovací schopnosti.

Ještě mi od dítěte nepřišel dopis. Co mám dělat?

První dopis od svého podporovaného dítěte byste měli obdržet do 4 měsíců od provedení první platby. V případě, že se tak nestane, se na nás co nejdříve obraťte, abychom mohli kontaktovat příslušnou partnerskou organizaci, která vám chybějící dopis, případně jeho kopii zašle.

Dítě mi dlouho nenapsalo. Mám se znepokojovat?

Děti píší svému dárci dopis 2x ročně, a to před Vánoci a během Velikonoc nebo v letních měsících (termín druhého dopisu se v jednotlivých oblastech liší). Někdy se proto může zdát, že interval mezi oběma dopisy je příliš dlouhý. Pokud jste jeden ze dvou pravidelných dopisů nedostali, obraťte se na nás, prosíme, a my vám zjistíme, proč se dopis zdržel, případně se pokusíme vyžádat jeho kopii.

Dítě nereaguje na mé dopisy.

Protože je mezi oběma dopisy, které vám dítě během roku zasílá, půlroční interval, může se jednoduše stát, že se vaše dopisy minou a dítě tak na vaše dotazy reagovat nemůže. Pošta do zemí, ve kterých působíme, chodí 2 – 4 týdny a po doručení dopisu místní partnerské organizaci, která Adoptce na dálku[®] zprostředkovává, je třeba vaše dopisy distribuovat do často velmi vzdálených oblastí. Počkejte proto, prosíme, na další pravidelný dopis, ve kterém by již mělo dítě na váš dopis reagovat. Další příčinou, proč dítě na vaše dopisy nemusí reagovat, jsou velké kulturní rozdíly. Děti nejsou zvyklé mluvit o sobě a jejich život jim připadá oproti vašemu všední. Daleko přirozenější je pro ně vyjadřovat vám svůj vděk a zájem o vás. Dopisy je třeba zasílat obyčejnou poštou, ne doporučeně, a pečlivě dopis označit svým jménem a specifickým symbolem a jménem dítěte a jeho registračním číslem (variabilním symbolem). Pokud dítě opakovaně na váš dopis nereaguje a postupujete při odesílání dopisu dle našich instrukcí, obraťte se na nás a my se doptáme v partnerské organizaci, zda dítě váš dopis obdrželo.

Vysvědčení

Jak často a kdy dostanu vysvědčení dítěte?

Partnerská organizace zasílá vysvědčení dítěte jednou ročně (nejdříve však po uplynutí roční podpory dítěte) společně s novou fotografií dítěte. Systém známkování se v jednotlivých zemích a oblastech liší a neshoduje se s českým systémem. Termíny pro zasílání vysvědčení závisí na typu vzdělání, školy či na příslušné partnerské organizaci. V Indii jsou vysvědčení rozesílána v období od června do konce srpna, v Ugandě od února do dubna. V Thajsku odesílá partnerská organizace vysvědčení v květnu, v Kongu v rozmezí srpna až října, v Zambii během března a dubna a v Bělorusku v průběhu června a července.

Některé údaje z letošního vysvědčení dítěte se liší od předchozího.

Pokud je rozdíl v datu narození, hláskování jmen, počtu sourozenců, přání, čím by se dítě chtělo stát apod., nemusíte si dělat starosti. Rodiče/opatrovníci našich dětí jsou většinou negramotní, datum narození dítěte pro ně není důležité a jméno často vyslovují různě. Pro dítě, které ztratí rodiče a přechází do jiné rodiny, se její členové stávají jeho novými rodiči a sourozenci, a tak o nich také píše. Pokud ale máte závažnější dotaz, napište nám a my se vám pokusíme zjistit odpověď.

Mnou podporované dítě se moc dobře neučí. Jak mu mohu pomoci?

Představte si, že by vás, když jste byli děti, rodiče nemotivovali v učení, nekontrolovali úkoly a neptali se, jak bylo ve škole. Pro rodiče/opatrovníky našich dětí, kteří většinou sami do školy nechodili, je toto často nad jejich síly. Děti tedy nemají ve svém nejbližším okolí vzdělané lidi, kteří by jim byli dostatečnou motivací pro započaté studium. Mnohé z nich, i když chodí do školy velmi rády, proto prospívají spíše průměrně i vzhledem k předimenzovaným školním osnovám a reálné kvalitě výuky. Doporučujeme, abyste dítě co nejvíce povzbuzovali k

učení, reagovali na jeho vysvědčení, sledovali, kde se zlepšuje a chválili ho. Zdůrazňujte v dopisech, že jsou pro vás jeho školní výsledky velmi důležité. Pro dítě to bude velká motivace. Také mu můžete pomoci uvědomit si souvislost mezi školními výsledky a budoucím povoláním. Přání mnoha dětí nejsou nereálná. Pro dítě je toto vedení z vaší strany velmi důležité a povzbuzováním mu pomůžete.

Dárky a balíčky

Proč není vhodné posílat dětem do rozvojových zemí balíčky a individuální dárky?

Protože podporované děti žijí ve vesnických komunitách, způsobovaly individuální dary závist a lítost dětí, které žádný dárek nedostaly. Z tohoto důvodu jsme založili Fond dárků, který umožňuje „spravedlivé“ obdarování všech podporovaných dětí. Místní děti si také hrají s úplně jinými hračkami a nosí jiné oblečení než české děti, dárek by tedy nemusely ocenit. Ze zkušeností navíc víme, že balíčky jsou často na místní poště otevírány, a k dítěti se tak nedostanou. Poštovné z České republiky je navíc velmi drahé a nákup dárku v místě vyjde několikrát levněji.

Jak lze tedy dětem poslat dárek?

Dětem udělá velkou radost vaše fotografie nebo maličkosti, které se vejdu do obálky (pohledy, tužky, pastelky, samolepky, pexeso, omalovánky). Další možností je přispět do Fondu dárků, ze kterého jsou jednou ročně nakupovány dárky pro všechny podporované děti.

Co je Fond dárků?

Jakákoliv částka, kterou zaplatíte při platbě pro dítě nad rámec pravidelné částky, je automaticky převedena do společného Fondu dárků. Do Fondu dárků můžete přispět i nezávisle na své pravidelné roční platbě kdykoliv během roku, a to zasláním platby se svým specifickým symbolem a variabilním symbolem 798. Z Fondu dárků kupují jednotlivé partnerské organizace jménem dárců 1x ročně hromadně všem dětem stejný dárek (výjimkou je Bělorusko). O možnost nakupovat za došlé peníze 1x ročně stejné dárky pro všechny děti nás žádali přímo místní lidé, protože by individuální systém vyvolával mezi lidmi v komunitě mnoho problémů, především závist.

Kdo rozhoduje o tom, jaký dárek děti z Fondu dárků dostanou?

Všechny podporované děti dostávají 1x ročně dárek, který je pořízen z Fondu dárků. O jeho výběru rozhodují v každé oblasti partnerské organizace společně se sociálními pracovníky. Místní lidé vědí nejlépe, co děti právě nejvíce potřebují. Nejčastějšími dárky jsou praktické věci jako matrace na spaní, přikrývky, nové oblečení nebo boty, nádobí, moskytiéry. I když českým dětem by podobné dárky často radost neudělaly, ugandské/indické/thajské/zambijské/konzské děti a jejich rodiny jsou za ně velmi vděčné. Dárek dítěti dostávají obvykle v čase Vánoc.

Je možné, aby dítě v den svých narozenin dostalo mým jménem dárek?

Na vesnicích není obvyklé dostávat k narozeninám dárky (vesničané zpravidla ani neznají své přesné datum narození). Navíc většina dětí bydlí v těžko přístupných oblastech a desítky kilometrů od center partnerských organizací, proto není možné, aby místní pracovníci dětem vozili dárky každému zvlášť. O možnost nakupovat stejné dárky pro všechny podporované děti nás žádali přímo místní lidé. Dítě ale ví, že dárek, který z Fondu dárků 1x ročně dostane, je od vás.

PLATBY NA PODPORU DÍTĚTE

Výše ročního příspěvku na podporu dítěte

Kolik Adopce na dálku® stojí?

země	účel	min.částka Kč/rok	variabilní symbol	specifický symbol
Indie	podpora dítěte	4900,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce
	podpora studenta/bohoslovce	6000,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce
Uganda	podpora dítěte/studenta	7000,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce
	podpora bohoslovce	8500,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce
Kongo	podpora dítěte	7000,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce
Zambie	podpora dítěte	5000,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce
	podpora studenta	8000,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce
Thajsko	podpora dítěte	5500,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce
	podpora studenta	7000,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce
Bělorusko	podpora dítěte	6900,-	reg.č.dítěte	reg.č.dárce

účel a cílové oblasti	částka	variabilní symbol
Rozvojový fond – všechny země	libovolná	799
Fond dárků – Indie, Uganda, Kongo, Zambie, Thajsko	libovolná	798

Specifický symbol pro platby do Rozvojového fondu nebo do Fondu dárků uvádí jen dárce, který je již registrován v databázi Rozvojového střediska. Potvrzení pro daňové účely zasílá Rozvojové středisko ADCH Praha jednou ročně v lednu pouze dárčům registrovaným v naší databázi.

účet č. 749011/0100 u Komerční banky Praha 2

Bude se roční částka na děti v průběhu jejich podpory měnit? Jak se o případných změnách dozvím?

Výše potřebné částky se mění v závislosti na dosaženém stupni vzdělání. Obecně platí, že čím je vyšší stupeň vzdělání, tím jsou vyšší i náklady. Z praktických důvodů platí všichni dárči v Ugandě, Kongu a Bělorusku stejnou částku po celou dobu podpory. V Indii, Zambii a Thajsku rozlišujeme dvě různě vysoké částky – podpora dítěte (nižší částka) a podpora studenta (vyšší částka). V Indii se roční částka 4.900 Kč (podpora dítěte) po dokončení všeobecného vzdělání zvyšuje na 6.000 Kč (podpora studenta), kdy se dítě specializuje v určitém řemeslu nebo oboru. V Zambii je roční částka na dítě 5000 Kč do 7. třídy a od 8. třídy je částka navýšena na 8000 Kč. V případě Thajska je roční částka 5500,-Kč do 6. třídy a od 7. třídy se částka zvyšuje na 7000,-Kč. O případných změnách výše školného vás bude Rozvojové středisko ADCH Praha vždy formou dopisu včas informovat.

Zaplacení pravidelné roční platby

Jak mám zaplatit částku na další rok?

Platbu na další rok proveďte, prosíme, stejně jako platbu předchozí, tzn. na stejný účet, se stejným specifickým a variabilním symbolem. Zapamatujte si proto měsíc své první platby a všechny následující platby provádějte v pravidelných ročních intervalech. Dárcům, na které máme e-mail, zasíláme tzv. elektronickou připomínku platby (pouze 1x ročně, když nastává měsíc splatnosti - nelze zasílat připomínky na pololetní či čtvrtletní splátky).

Proč je při placení důležité vždy používat specifický a variabilní symbol?

Specifický symbol označuje vás jako dárce nejen při platbě, ale také při komunikaci s dítětem a s naší kontaktní kanceláří. Proto je nezbytné, abyste si specifický symbol pečlivě uschovali (obdržíte ho po registraci do naší databáze). Variabilní symbol označuje dítě nebo další projekty či programy (Fond dárků, Rozvojový fond, konkrétní rozvojový projekt, dary na provoz, předměty s tematikou projektu), které se rozhodnete podpořit (přehled na str. 19 – 22). Prosíme, abyste oba symboly uváděli při každé platbě, jinak se může stát, že vaši platbu nebudeme moci identifikovat.

Budete mi termín další splatnosti připomínat, nebo si ho musím hlídat sám?

Pokud nám sdělíte svou e-mailovou adresu, budeme vám vždy před termínem vaší další splatnosti zasílat tzv. elektronickou připomínku platby (netýká se plateb čtvrtletních a pololetních). V případě, že e-mail nemáte, je důležité, abyste si zapamatovali měsíc, ve kterém jste poukázali svou první platbu a také v následujících letech platili vždy v průběhu tohoto měsíce (termín splatnosti = měsíc vaší první platby).

Mohu zaplatit více, než je pravidelná částka?

Částka nad rámec pravidelné roční částky bude automaticky převedena do Fondu dárků, ze kterého se nakupují dárky všem podporovaným dětem (výjimkou je

Bělorusko). Na vaše přání však tato částka může být poukázána i na jiný z našich rozvojových projektů či programů (viz str. 20). Děkujeme!

Lze zaplatit na více let dopředu?

Děti mohou školní docházku ukončit dříve, než vámi zasláné víceleté platby vyčerpají, proto preferujeme zasílání plateb v pravidelných ročních intervalech. V případě, že chcete platbu na více let dopředu poukázat, informujte nás, prosíme, předem.

Potvrzení přijetí platby

Jak se dozvím, že jste mou platbu v pořádku obdrželi?

V případě, že nám sdělíte svou e-mailovou adresu, vám po každé přijaté platbě zašleme tzv. potvrzovací email. Souhrnné potvrzení o platbách, které poukážete během jednoho kalendářního roku, vám zašleme poštou vždy v lednu roku následujícího. Toto potvrzení vám poslouží jako doklad pro daňové účely. Potvrzení lze vystavit pouze na osobu, která je v naší databázi zaregistrována jako dárcce.

Nepřišlo mi potvrzení o platbě.

Souhrnné potvrzení o platbách zasíláme zpětně vždy během ledna roku následujícího. Někdy se ale stane, že dárcce nebo banka neuvedou správný specifický symbol a my pak nejsme schopni platbu identifikovat. Pošlete nám, prosíme, kopii platebního dokladu. Dotazy k platbám můžete zasílat na e-mailovou adresu platby@charita-adopce.cz.

NÁVŠTĚVA DÍTĚTE

Je možné, aby mě dítě navštívilo?

Děti zapojené do programu žijí v pro nás nepředstavitelně chudých a naprosto odlišných sociálních a kulturních podmínkách a návštěva Evropy by na ně mohla nepříznivě zapůsobit. Navíc by bylo velmi problematické získat potřebné dokumenty k vycestování, stejně tak jako vyřešit odpovědnost za dítě. Prosíme proto, abyste dětem ve svých dopisech cestu do České republiky neslibovali. Výjimkou jsou děti z Běloruska. V minulých letech pořádala ADCH Praha na náklady dárců letní pobyty běloruských dětí v České republice. Další takové návštěvy se budou realizovat na základě zájmu dárců.

Mohu navštívit dítě já?

Osobní návštěvy dárců v cílových rozvojových zemích a setkání s podporovanými dětmi spíše nedoporučujeme. Dětem v jejich rozvoji nijak nepomáhají a navíc existuje riziko, že při nevhodném chování dárce může mít návštěva na děti a/nebo komunitu negativní dopad. Pokud máte přesto zájem podporované dítě navštívit,

preferujeme společné cesty dárců, které Rozvojové středisko ADCH Praha organizuje (pouze Indie, Uganda a Bělorusko) ve spolupráci s cestovní agenturou. Dítě můžete navštívit také individuálně po předchozí domluvě s námi. Při individuální návštěvě dítěte vás prosíme, abyste plánovali spíše kratší, jednodenní návštěvy a vždy uhradili všechny výdaje, které partnerské organizaci s vaší návštěvou vzniknou. Z důvodu ochrany dítěte je návštěva povolena pouze se sociálním pracovníkem a je vždy na posouzení partnerské organizace, zda se setkání uskuteční přímo v místě bydliště dítěte, nebo v prostorách partnerské organizace. V případě zájmu o osobní návštěvu dítěte nebo společnou cestu do Indie, Ugandy nebo Běloruska nás kontaktujte, rádi zodpovíme vaše dotazy a poskytneme potřebné informace.

UKONČENÍ PODPORY DÍTĚTE

Ukončení podpory ze strany dárce

Obávám se, že za několik let nebudu mít dostatek prostředků na další podporu dítěte.

Účast v projektu Adopce na dálku[®] není závazná. Zaplacením minimální roční částky pomůžete dítěti na jeden rok. Velmi si vážíme podpory všech, kteří se do našeho projektu zapojí. Vaše pomoc je však zcela dobrovolná a můžete ji kdykoliv v průběhu studia dítěte ukončit po předchozím sdělení Rozvojovému středisku ADCH Praha.

Co se stane v případě, že nebudu moci další platbu na školné dítěte uhradit?

Nemusíte se bát, že by dítě bylo nuceno opustit školu. Ihned po vašem oznámení dané skutečnosti začneme dítěti hledat nového dárce, který by ve vaší podpoře navázal.

Ukončení podpory ze strany dítěte

Stejně tak jako dárce může svou podporu dítěte kdykoliv ukončit, i dítě může z našeho programu odejít dříve, než studium dokončí. Realizujeme projekt ve složitých podmínkách rozvojových zemí a pomáháme lidem, kteří svou účastí v našem projektu neztrácejí možnost svobodného rozhodování.

Z jakých důvodů ukončují děti svou účast v projektu Adopce na dálku[®]?

Nejčastějším důvodem je, že dítě ukončí studium a je schopno postavit se na vlastní nohy – v tomto případě se splnil cíl projektu Adopce na dálku[®]. Ukončit školní docházku může dítě po základním, středním nebo vyšším stupni školy. Existuje ale i několik mimořádných situací, které nemůžeme vyloučit: rodina se i s dítětem odstěhuje a není s nimi možné dále udržovat kontakt, dítě nezvládá školní látku nebo nechce do školy dál chodit, dítě si najde práci nebo založí rodinu,

rodina dítěte nebo dítě vážným způsobem poruší pravidla projektu, dojde k náhlému zlepšení finanční situace rodiny a dítě již nepotřebuje finanční pomoc (výjimečně).

Jak se dozvím, že mnou podporované dítě školní docházku ukončilo?

Partnerská organizace nám zašle tzv. Leaving form (dokument o ukončení podpory dítěte), kde je uveden důvod ukončení, co bude dítě dělat dál a zhodnocení přínosu jeho podpory. V případech, kde je to možné, dostanete i dopis od dítěte nebo jeho sociálního pracovníka. Rozvojové středisko ADCH Praha vám Leaving form přepoše společně s nastíněním dalších možností pokračování v našem projektu.

Co se stane se zbylými penězi, když děti dokončí školu dříve, než stačí celou zasloužit částku vyčerpat?

Po ukončení školní docházky mohou být případné zbylé finanční prostředky dle přání dárce využity na nově vybrané dítě nebo na konkrétní projekt Rozvojového střediska ADCH Praha. Pokud dárce nerozhodne o jejich využití, zůstanou peníze ve Fondu adopcí, z něhož jsou hrazeny školní výdaje dětí v projektu včetně jejich mimoškolních aktivit a zdravotní péče. Ukončení účasti dítěte v projektu není důvodem k vrácení poměrné části daru, protože rozvojová pomoc v cílových oblastech pokračuje.

Pokud děti v projektu skončí, je možné si s nimi i nadále dopisovat?

V mnohých případech vznikne mezi dárce a dětmi citový vztah. Chápeme, že je velice těžké tento vztah přerušit, ale jsme přesvědčeni, že tímto krokem umožníte dítěti jeho osamostatnění se a plné využití nabytých schopností a dovedností. Z tohoto důvodu ukončením školní docházky dítěte končí i možnost další vzájemné korespondence a to jak v rámci projektu Adopce na dálku[®], tak mimo něj (výjimkou je Bělorusko). Projekt Adopce na dálku[®] je i přes svůj osobní rozměr především projektem rozvojovým. Jeho hlavním cílem je umožnit znevýhodněným dětem šanci na vzdělání, čehož bylo v případě ukončení školní docházky dosaženo. Stále existuje velký počet dětí, které na svou šanci teprve čekají. Administrativní úkony spojené s korespondencí dětí mimo program by tak reálně snižovaly možnost zapojení dalších dětí.

Jaké mám další možnosti, pokud mé dítě v projektu skončilo?

Se zasláním Leaving form (dokumentu o ukončení podpory dítěte) si vám dovolíme nabídnout pokračování v účasti na projektu Adopce na dálku[®] nebo na jiných rozvojových aktivitách naší organizace. Můžete podpořit další dítě, které na svou šanci ještě čeká nebo jiný z našich mnohých projektů. Budeme vám velmi vděční, pokud se v pomoci rozhodnete pokračovat. Děkujeme.

DALŠÍ PROJEKTY ROZVOJOVÉHO STŘEDISKA ADCH PRAHA

Nedílnou součástí projektu Adopce na dálku[®], vedle podpory vzdělání a celkového rozvoje dítěte, je také pomoc rodinám a komunitám, v nichž podporované děti žijí. Mnohaleté zkušenosti ukázaly, že kvalitní vzdělání je velmi důležitou, nikoli však jedinou dostačující formou pomoci lidem v zaostalých oblastech třetího světa. Chceme-li prospět celé oblasti, je třeba věnovat se nejen nejmladší generaci, ale i jejím rodičům a ostatním skupinám populace. Vedle Rozvojového fondu, z něhož podporujeme rozvojové projekty partnerských organizací v rámci projektu Adopce na dálku[®] a vedle projektu Česko-slovensko-ugandské nemocnice, jsme se zaměřili na 4 prioritní oblasti rozvojové pomoci - Mikrofinancování, HIV/AIDS, Odborné vzdělání a Odstranění dětské práce.

Jak můžu pomoci?

- Poskytnutím libovolného finančního daru
- Pořízením si některého z předmětů s tematikou Adopce na dálku[®]
- Zakoupením Fair trade zboží
- Výběrem řemeslného výrobku z Ugandy

POSKYTNUTÍ LIBOVOLNÉHO FINANČNÍHO DARU

název projektu	variabilní symbol	částka	cílové země
Rozvojový fond	799	libovolná	Indie, Uganda, Zambie, Kongo, Thajsko
Česko-slovensko-ugandská nemocnice	804	libovolná	Uganda
Mikrofinancování	20935	libovolná	Indie, Uganda, Zambie, Kongo, Thajsko
HIV / AIDS	20934	libovolná	Indie, Uganda, Zambie, Kongo, Thajsko
Odborné vzdělání	914	libovolná	Indie, Uganda, Zambie, Kongo, Thajsko
Odstranění dětské práce	736	libovolná	Indie, Uganda, Zambie, Kongo, Thajsko

Specifický symbol uvádí jen dárce, který je již registrován v naší databázi. Potvrzení pro daňové účely zasílá Rozvojové středisko ADCH Praha jednou ročně v lednu pouze dárceům registrovaným v naší databázi.

účet č. 749011/0100 u Komerční banky Praha 2

ROZVOJOVÝ FOND

- komunitní, vzdělávací a další projekty našich partnerských organizací ve všech cílových zemích
- cílem je podpora celkového rozvoje komunit (rodin, škol, vesnic), ve kterých žijí děti zařazené do projektu Adopce na dálku®

ČESKO-SLOVENSKO-UGANDSKÁ NEMOCNICE

- rozšíření projektu Adopce na dálku® o kvalifikovanou zdravotní péči nejen pro podporované děti
- zajištění preventivní péče, osvěty HIV/AIDS, malárie a zásad hygieny
- v rámci nemocnice bychom rádi založili vzdělávací a školicí středisko pro stávající i potenciální porodní asistentky a zdravotníky

MIKROFINANCOVÁNÍ

- projekty zaměřené na pomoc chudým lidem v cílových oblastech formou poskytování drobných půjček na zahájení nebo rozvoj jejich vlastní výdělečné činnosti
- cílem této rozvojové činnosti je zlepšení ekonomické situace chudých rodin s důrazem na osobní rozvoj žen a zlepšení jejich postavení v rodině i ve společnosti

HIV/AIDS

- projekty zaměřené na prevenci šíření nákazy HIV v cílových oblastech formou osvětové činnosti (rizikové skupiny obyvatel, školy, komunity), bezplatným testováním na přítomnost viru HIV v krvi, prevencí přenosu nákazy z matky na dítě a podporu osob s HIV/AIDS včetně dětí, které se zpravidla ocitají na okraji společnosti bez potřebné péče

ODBORNÉ VZDĚLÁNÍ

- projekty zaměřené na odborné vzdělávání dětí a dospělých v cílových zemích formou výučních kurzů, výstavby a vybavení odborných škol a vzdělávacích center
- poskytnutí odborného vzdělání a praktických dovedností umožní znevýhodněným najít si v budoucnu dobrou práci a zajistit slušné živobytí pro sebe i svoji rodinu

ODSTRANĚNÍ DĚTSKÉ PRÁCE

- projekty zaměřené na boj proti dětské práci v cílových zemích formou vzdělávacích kurzů pro zaměstnané děti nebo pro děti s předčasně ukončenou školní docházkou
- cílem této rozvojové činnosti je osvojení nebo doplnění základních znalostí dětí a usnadnění jejich návratu do školy

Příloha č. 2 – Scénář rozhovoru

1. Co Vás vedlo k výběru projektu Adopce na dálku[®] kmene Kathkari?
2. Jaké jste měl/a očekávání od projektu ve smyslu dopadů na komunitu?
3. Uvědomujete si negativní dopady na komunitu?
4. Jaké máte zkušenosti s řízením projektu? / Myslíte si, že je projekt dobře nastaven?
5. Co Vás na podpoře vzdělávání dětí v rozvojových zemích zaujalo?
6. Jaké máte pocity ze sponzorování?
7. Podle čeho jste si vybral/a dané dítě?